Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дена ● ШИНАРА, 10 ИЮЛЬ, 1979 ШУ. ● № 82 (6057). ● Мах 2 кепиг.

Сухалбе кхашкарча балхашта!

ХЬАЛХАЛАТТАРАШЦА НИЙСЛЕ!

КIи-марса кампани чаккхьяккхара ха лоакъар дукха, ялат чуэцача агрегатий балха оасарле дикка лаккхе денкар тIанийцадар Шелковской района механизаторашa. ХIахьта лаьрхIар толамца кхоачаш а дир.

ТIехдика къахьийгар Къахьегама Цlена Байракха ордена лелаеча «Путь к коммунизму» яхача колхоза комбайнера НЕЧЕПУРЕНКО ИВАНА. Шо тIанийцача социалистически декхарагIа чуэца дезаш хинначул 200 тонн дукхагIа ялат аьрдар цо.

Ялат ца доадеш цIендаь чуэцара къахьтта термаш тIебахийтабар цу боахаме. ХIахьта лаьрхIа хиначa тайпара ца гIулакх чакхдакхха карагI а даьлар. Района ихьча боахамел дукхагIа а долаш, пхагIа хIара гектара тIара чуэца дезаш хинначул соагIа йиъ-йиъ центнер йолаш ялат чудера цу колхоза къахьегамхоша.

КIи-марса кампани чакхйоаккхаш дика болх беш хилара гектара дукха юкъаш хилар районо «Алый терский» яха къона совхоз. Массарел а хьалха ялат чуийца даьккхар цу боахама къахьегамхоша. Эггара дикагIа хьокхамаш гайтар шоайла яхь лелаеш хиннача комбайнераша Хутаевгlар даса воIон. Коммуниста ХУТАЕВ БАЙБЕТИРА, массаза а санна, толамца кхоачашдир тIеийна хинна декхар. Кхы а дикагIа толам баьккхар цун воIо комсомольца ХУТАЕВ АЛБЕКА. Дукха хIана цо ваьаш шоза тIехккоачашйир цо ялат чуэцара сезонна норма.

ХIара боахама шо-шоай ба кIи-марса кампани гвардейцаш. Цар сай деш дуwар агитатораша, ялат чуэцарех райони хоам баш хиннараша, даьхача то лаьех лядора «Молнеш» тIа.

Хуаца а хуш цхьан комбайна тIа хаддаиза къахьийгар «Красный пахарь» яхача колхоза дикагIболча комбайнераша Ерохин Михаилен Киясев Викторен. Шийтта балха дийнахьа шин сезона нормагIа доагIачул дукхагIа ялат чудера цар.

Шелковчаннай опыт — берригача ялат чуэцача даькъа лоацараштa. Лоацача хене цa дойташ чуэпаргда вай ялат!

ЙОККХА КОТАЛО

Дика къахьегама толам баьккхаб Шелковской района кхаш леладераша: лаьрхIа хиначa тайпара, ца бола ялат 12 балха дийнахьа чудерзадаь даьккхар цар. Из да — ялат чуэцара болх зертгIа вIаштIехьбаьккха чакхбаккхарех, колхозашкен совхозашкен шатовний методагIа вIашагIъеккхача хьувкъаш чуэцара - транспортин комплексашца лаахха оасарле йолаш техникех пайда эцарах, кIи-марса кампани чакхьяккхаргга хаддаиза хьожаш, кулгалдеш хиннача районий штабо дика болх барах хьахийнар.

Хьалхе а баьча лоархIамо хьахьонх, укх шера йоачаш кIеэнга а йолаш екъа лаьтта йоаллаше а, района дукхагIдолча боахамашка юкъера лаьрхIача чудена ялат планага хьежжа соагIен дола.

Ялат чуэцара балхаш цхьан компленсагIа чакхдоккхар шелкосчанаша: комбайнашта тIехьа дика ча сиха дIадоаккхар кхашкара, уж эха а аьле, цу сахьате ца бола ялитаи чуийцачул тIехьагIа юв культураш дIае йолайора. АргIех хьалдеттаж кеха техан хIинаьо 4000 тонн соагIа ча Iалшандаьд районе, ца бола ялатаи чуийца мукъаданнача лаьттах ахана соагIа дар аьнад. ДIайийнаь дукха хIана ца эшаш 2000 гектара тIа шолагIа юв хьаккIаш, генараш, сорго.

ХIара ди массаза доаз даккхуш а лаьтта охаш цига тайп-тайпара культураш дIаюоши района боахамашка детача балхий темпаш. Хьалхарча шерашка хиннача шоза дукхагIа а йолаш—8500—9000 гектарал кIезигагIа йоацаш шозлагIа юв культураш дIае лаьрхIад. Укх шера хаоттама чоалханерча хьалашка хьайбай доакъара беза чIоагIъяра лоархIамегIара резерв хургья из.

ДИКА КА ЙОАЛАШ...

ЦIей долаш салпа хоза кийчъяь я МагIалбикерча ГI. Ахриева цIерагIча совхоза мехотряда кхашкара стая. Ценех хьалтеха да тIахьохамаш: «Уллу цхьаккха тIехьавусар воаиаш болх бергба вай!», «10-гIа пятилетка — хавал хьалха!», кхыдараш.

Царна юкъе да керда яздаь лоаунг: «Сийле хийла 79-ча шерарча кIи-марса хане хьалхле яьккхачарI». Иштта да тахан стане урагIъяххийтача цIеча байракха тIа даь йоазув а. Укх шера совхозо ца бола ялатаи чуэцача даькъа лоацаш хиннача берригача къахьегамхой сийна урагIъяхийтай из.

Из чIоагIа нийса а да. Районерча берригача совхозашта юкъе массарел а хьалха кIи - марс чакхбаьккхаб совхоза кхаш леладераша. План - графикагIа лаьрхIа хиннaчул цхьа ди хьалха кIи - марс чакхбаьккха 900 гектара тIара ца бола ялатаи чуийца баьнааб уж. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 22 центнер йоалаш ялатош чуийцад укхааз, хIаьта дукхьал мукх — 20 центнер. Из Iалаьмате дика хьокхам ба, укх шера чIоагIа этта йоаьал лаьрхIача хIаьта а.

Цо торо еннай совхоза коллективана патчехьалкхенна хьалхашкара декхар а толамца кхоачашде. 1200 тонн ялат дIадениад совхозо пачхаьалкхенна. Укх шерара план 122 процент кхоачаш а ец. Хавал хьалха— диъ шера кхоачашдаьд совхозо пачхаьалкхенна ялат дIадалара иттлагIча пятилетка декхараш а. Ихе шера планагIа 5700 тонн лаьрхIа хиннача укх диъ шера совхоза пачхахьалкхен вибарашка дIачудешад 5710 тонн ялат. Совхозерча хIара болхлочоа беза а хьамсара а ба из толам. ХIана аьача, Iалаьмате низкъалча хаоттама хьалашка дукха къахьегаж дIабеннаб укх шера лакха хьувкъам кхебеш.

Мелла дика хьийкъадале а, кхай тIа доллих ялат лаьрхIадац, амбарашка чутессачох маро. Къаьстта лоархIаме дар укх шера иштта халача хьалашка хьалкхедаь ялатаи сихен ца дойтарш чуэцнига. Цу декхарах а дика лоархIабаьб ахриеваш.

— Укхаза нерттера дар— ялатаи чуэцача даькъа лоацаш болча берригача болхлой къахьегам лерттIа вIашагIболлар, — дуц совхоза директора С. А. Бухадиева.

— Укх шера совхоза партийни, профсоюзни организацей, специалистий из дика вIаштIехьа а даьнад. Де йиш мел яр даьдар боахаме сихен ца дойташ ца бола ялатаи чуэцара. ЛаьрхIа дика кийчйир еррига техника — комбайнаш, тракторaш, автомашинаш. КIи - марс чакхбоаккхача даькъа доацаш болча берригача боаллоьта дIабоккийтабар хьалхашка латтача декхарий бехктокхам. Хьалхе а хоадаибаь белгалдаьхадар социалистически яхь лелаpa, балха дикагIа хьонхамаш даьхараш морально а материально а белгалбахара хьалаш. Иштовний методагIа вIаштIехьдаьхадар ялатаи чуэцара а цунца цхьана дIахьеш дола кхыдола а балхаш. Къаьстта дика болх беш хилар ялатаи чуэцаш, из хьатта хьатIаоаш, пачхахьалкхен пункташка ялат кхухьаш хинна отрядаш. Дийнахьа 40 гектар ялаташ хьокхаш комбайнераш, 50 тонн ялат комбайнаш тIара хьатта хьатIаоаш трактористаш, 30 тонн ялат заготзерно дIахьош шоферий бер кIи-марса деношка совхозе. Ялаташ чуэцача комплекса дерригача доакъошка болх беш хинараша хьинара: къахьегар бахьан долаш вIаштIехьдаьнад тха иштта дика толамаш доахаш укх шера кIи-марс чакхбакха, пачхахьалкхена ялат дIадалара ихе шера план диъ шера кхоачаьде...

Iуррехьа а вIашагIкхийтар совхоза болхлой цу толамашта хетаньча торжественни собрание. Шоашта хьалхашка лаьтта декхараш диза кхоачашде вIаштIехьдаларах дог гIоздаьнна ва царех хIаравар.

КIи-марс йистебалар цIел сийна йола торжественни собрани хьаелл совхоза рабочкома председатель Цуриков Султана. Цо дош лу совхоза партбюро секретара Поповa Iварна Петровнайна. КПСС МагIалбика горкомаген горсовета исполкомаген лаьа дола совхоза рапорт деш Мариа Петровнас собране гулбеннaрашта. Цо из дIалу собране даькъа лоацаш болча горисполкома председатела З. А. Яндиевайга.

Хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдаьнга дIахайтарал соагIа, рапорта тIа белгалдаьхад дIахо йодача хана боахамо карадерзаде лерхIа керда доазонаш. Масала, иттлагIа пятилетка йистейоалача шера хIара гектара тIара чуэца ца бола ялатаи 30 центнерага дIакхоачаде лаьрхIад совхоза кхаш леладераша.

КПСС МагIалбика горкомен горсовета исполкомен цIерагIа ГI. Ахриева цIерагIча совхоза ахаркой боакха къахьегама толам баькхарца дег тIара даьккъала а беш Яндиева Зинанда Ахмедовнас совхоза директорга дIаделар горкомагарен горисполкомагарен дола моарщала адрес.

ДIадольлу кIи-марс чакхбоаккхача аьрца хиннача социалистически яхье юткъбьинараш безбелга. Комбайнерашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай кIи-марса деношка 300 тонн ялат аьрдача Шагров Павел Егоровича. Сийлен хьалхарча дагIа тIа хьалтIаовзл из. Цунна дIакачъолл «1979 - ча шера кIи-марса хана котваьнар» яха Сийлен лента. Социалистическа яхье шоллагIа моттиг яьккхай къоначa комбайнера Апшаханов, кхоалагIьар — Тришин Василе. Царна а дIахьоарчаду Сийлен лентaш.

Ялатаи чуэцача тIехдика хьокхамаш даьхад совхоза новкъостал деш хиннача Ставропольски краерча ВЛКСМ 60 шу дизара цIерагIча совхоза комбайнераша а. Цигара кхо механизатор хилар совхоза ялатаи чуэцача даькъа лоацаш. Собране вIашагIкхийттачар дег тIара баркал оал царна. ДIахо йодача хана Ставропольскерча механизаторашцара доттагIала бувзамаш кхы а шерде лерхI ахриевцаша.

Иштта собране безбеш белгалбаьхар комбайнашкара ялат хьатта хьалхача, из заготзерно дIахьоча, кхыдола балхаш чакхдоахача дикагIа хьонхамаш даьха болхлой. Царна юкъе ба трактористаш А. Провоторов, В. Бакаев, А. Турпшиев, шофераш Джанхотов Зейнди, Туршиев Нурали, Умаров Хьасан, дукха кхыбараш.

КIи-марс чакхбоаккхача дикагIа хьонхамаш даьхараштта Сийлен грамоташ ахчан совгIаташ дIалу совхоза директора А. С. Бухадиева.

КIи-марса цIей чакхдоалаш собране гулбеннарашта концерт оттаду городерча «Октябрь» яхача культура Дворецa художественни самодеятельноста доакъошхоша.

Иштта дIадихьар кIи-марс чакхбалара хетадаь цIей МагIалбикерча ГI. Ахриева цIерагIча совхозе. Ялат чуийца даьккха диле а, кхы а дукха да ахаркой хIаэзчул тIехьагIа чакхдеха деза бехктокхаме балхаш: мукъадаьнна кхаш оахилга, укх шера доакъарийна а хьатIадоагIача шерарча хьувкъама а лаьрхIа ялаташ дIадувлга, доакъараш Iалашделга, комсашта, хьанкIашта, генарашта Iуналделга, уж хашнахьа чуэцилга. Царех цхьадола балхаш ма могга сихагIа чакхдоахаш шоллагIдарашта лаьрхIа кийчо оши хьинар кхо ца деш къахьегаш ба совхоза болхлой укх деношка.

Шеко яц, иттлагIча пятилетка диълагIча шу цар кхы а кердача къахьегама толамашца белгалдоаккхаргхилараx.

А. ХАРСИЕВ,
тха соб. корр.

СУРТА ТIА: кIи-марс чакхбоаккхача дикагIа хьонхамаш даьхачи комбайнерашта (аьрдехьара аьттехьа) Апшахановна, П. Шагровна, В. Тришина Сийлен грамоташ ахчан совгIаташ дIалуш ва совхоза директор С. А. Бухадиев.

Б. ЧЕРБИЖЕВА сурт.

Агитбригадаш — кхашка

Укх кIи-марса деношка Грозненски района колхозийи совхозийи кхашка шерра баьржаб организационни а агитационно-массови а болх.

Цу даьлo шоай мул боаккхаш ба цар культура болхлой а. Къаьстта бехктокхаме ха хьатIаьттар царна механизаторащ ялат чуэца бoлабеннача деношка. Цу хенале района шийтта боахаме вIашагIъехкна болх беш ар агитбригадаш, районни агитпоезд.

ХIана берригача тIкъеста боахамо гIолла цкъара чакхъяьннай «ИттлагIча пятилетна диъзлагIча шера — хьинаре къахьегам» яхача девизагIа лелаш йола районни агитпоезд. Цун доакъошхоша кхаш леладераш къахьегаш болча меттe дIа а ухаш гойта номераш, уттаю сценкаш, ду халхараш, ленка иллеш боккхача безамца тIаэц сихбенна пятилетна диъзлагIча шера хьувкъам хаинахьен ца боабеш чуийца баккха гIертараша.

Цудухьа хIара минут хa царна мел лоархIаме я кхета а деш, механизаторий самукъа даккхара уж боагIа делкъийне цар салоIача хана.

Агитпоезда а агитбригадий а доакъошкой уж лоаца вIашагIкхетараш ахархошта безаме хургдолча тайпара хилийта гIерт, шоаш баха кийчдуча боахама кIи-марса балхаш мишта вIаштIехьдаьхад, цу балха тIа тIехдика толамаш доахар, ледарло гойтар малав хьалхе а хьож. ТIаккха хьалхалаттараш хестабеш, мелла говзараш бевзаш йола номераш увттаю.

Массане а тIоараш детташ тIаэц Бахиев Iаддал-Воахьала ду тайп-тайпара вайнахьа халхараш. Иштта, дог ца эккхаш, безаме хеташ ла а дувгI, хьажа а хьож 1 Мая цIерагIча колхозерча Кучиева Аминeк Маркина Натлашен доахача иллешка, оапача стихашка, деча халхарашка. Шe сценически говзал йолаш йолга хьахьенкад хIана а юкъера школе чакхйоаккхаш мара йоацача Эдаева Зинас а. Районни агитпоезда керттерча членех цаI а хинна дIаэттай къона воI.

Укх деношка агитпоезд хилар «Горячеисточненский», «Грозненски шурий» совхозашкa къахьегамхой болча.

Геттара дика вIаштIехьъяьнен хьинаре болх беш хьайоагIа укх аьхка 1 Мая цIерагIча колхоза, «Пригородненский» совхоза агитбригадий коллективаш а. Уж хIара дийнахьа ахар санна кхай тIа го йиш я.

Алхха самукъадаккхарца чакхдалац уж вIашагIкхетараш. Цу юкъа кхай тIа болх бечарна эггара сагогагIа эшаргдола товараш даьхаш яй хьостт автолавка. ХIаьта эпачарна медицински гIулакх дара лораш а хуя укхаза.

Дукха ха йоацаш механизатораша культурни гIулакх лоаттадеча доккхий хIамаш нарагIдувларах агитбригадашкарча шийтта сага ВЛКСМ райкома Сийлен грамоташ елар.

С. ШАВАЕВ.

ЯЛАТ ЧУЭЦАР 10 ИЮЛЬ ТIАКХОАЧАШ

Районаш	Чуэца деза ялат (га)	хьедхар (га)	аьрдар (га): деррига	аьрдар (га): цхьан дийнахьа	чуэца дезачох аьрдар проц.	Цхьан гектара тIара чуэца ялат	план кхоачашдар (проц.)
Шелковской	13490	13490	13490	—	100	22,5	84
Наурски	17450	16275	15465	530	89	13,2	16
Грозненски	40220	25860	24051	780	60	12,6	13
Гудермесски	6750	4800	3890	50	58	19	—
Надтеречни	19770	13060	11491	350	58	12,4	—
Малгобекски	12500	7810	6675	370	53	17,3	9
Сунженски	23900	12500	10941	106	46	25,2	15
Урус-Мартановски	7740	2485	2280	190	29	26,7	41
Шалински	11500	4145	3100	400	27	20,0	2
Ножай-Юртовски	2471	660	660	20	27	17,0	—
Ачхой-Мартановски	5323	1750	1170	130	22	24,6	—
Веденски	771	95	95	—	12	14,4	—
Советски	860	100	100	—	12	9,8	—
Назрановски	10600	1530	986	111	9	22,5	6
Республике гIолла	173405	104550	94131	3017	54	16,9	16

КПСС ЦК Политбюрон СССР Министрий Советен

КПСС ЦК Политбюрос СССР Министрий Советя хьежий КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин верте лаьттIача делегата Москве 1979 шера 26—28 июне хиннача ВIашн Экономически гIо дара Совета XXXIII сессе итогех лаьца отчетага.

КПСС ЦК Политбюрос СССР Министрий Советон боккха мах бу сессе тIанийцача, социалистически интернационализма принципий ларда тIа лаьтта массе оагIорахьара вIашн цхьана леладу гIулакхаш дIахо а шорде уйла йолаш вежарашка йола социалистически мехкаш долга хьахьекхача ВIашн Экономически гIо дара Совета 30 шу дизарах йолча заявлени коммюникаш. Белгалдир, СЭВ членаш долча мехкашца вIашн цхьана леладу гIулакхаш кIоартдара дIахо беча балха социалистически содружествa цхьоагIоа кхотадалара чIоагIдара сессега КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева, дахьийтача моаршала тIара, вежарашка йолча кхыча партейн пачхахьалкхенийн кулгалхоша дахьийтача моаршалаш тIара даь махкаши выводаши принципиальни лоархIам болаш йолга.

Белгалдир, СЭВ XXXIII сессен дуи балха тIа Совета членаш доацача цхьадолча мехкий викалаш даьъа дакъа цароа баьъду ВIашн Экономически гIо дара Совета дуцнен хьалгъашта юкъера сий чIоагIдалар, мишера халкъашта юкъера доттагIала чIоагIдара дукъа еррига пачхьалкхенашца шерреа цхьатарро бокъонаш йолеш гIулакхаш вIашн цхьана леладелга дегIадоаладара вежарашка йолча партешна лаьна мишь леррагIа дIахьош хилар.

КПСС ЦК Политбюрос СССР Министрий Советон чIоагIа тоам а кулаш дIакхайкаду сессех практически вIахьадиларан — производствени керттерча доакъошка вIашн цхьана гIулакхаш леладара Iаьххача хано лаьрхIа йола еррига программаш оттаелга чакхдалар, уж кхоачаьгъара цхьайолча йоккхача соглашенеша кулгаш йилар, демократически лардаш дIахо чIоагIъяраш Совета болх эргабоахаш тоабараш тIетоаьь решенеш тIаэцар къоабалделга.

КПСС ЦК Политбюрос СССР Министрий Советон белгалду, чакхъяьккхача сессе Iаьххача хана лаьрхIа йолча программаш тIа оттадаьча тайпара дукха комплексни балхаш де, 1981—1985 шерашта йолча халкъбоахама планашта координаци е, вежарашка йолча пачхахьалкхенех хIаранен бIарччача социалистически содружества массе а оагIорахьара прогресс яра чIоагIа фактор а хинна дIаэтта йола социалистически экономически интеграци кIоаргъе хьадаш хьакхолла. XXXIII сессе оттаьь мероприятеш чакхъяхаро гIо дергда социализми коммунизми хьалгъяра лоархIаме декхараш кхоачашдера мехкаша вIашн цхьана вежарашка леладу гIулакхаш шердараш кIоаргдараш.

КПСС ЦК Политбюрос СССР Министрий Советон къоабалбир СЭВ XXXIII сессе СССР делегаци баь болх, хIаьта гIулакх доагIача советски органашта тIадиллар сессе решенех хьадоагIа Советски Союзо тIаийца декхараш дизаш шиъ ханнахьен кхоачашделга Iалашдергдола гIулакхаш белгалде а чакхдаха а.

ПРОПАГАНДИСТАШ ДАГАБЬЛАР

Укх деношка 1 Мая цIерагIча беша партийни, комсомольски, экономически системе 1978 — 1979 дешара шу чакхдалара хетаяь г. Грозни ерча идеологически актива собрани хилар. Цига вIашагIкхийттабар городера пропагандисташ, партийни организацей секретараш, идеологически декъашта бола дар заместителаш.

Доклад яьча парте горкома секретара Л. П. Белогла ловас белгалдаьккхар, къахьегамхой политически дешар вIаштIехьдоаккхача хана городской партийни организаце шоай балха дарде парте съездий решенеш. «КПСС XXV съезда решенешка хьежжа партийни дешара декхарех», «КПСС XXV съезда решенешка хьежжа производства эффективности балха дикали лаккхьяр дукъа къахьегамхой экономически дешар чIоагIдара Башкире партийни организаце беча балхах» лаьца дах КПСС ЦК соцамаш декхилга.

Советски наха коммунистически кхетам балара парте хаддаиза еча йоаккхоа керда тешал да «Идеологически, политико-кхетама болх дIахо тоабарах» бола парте Центральни Комитета соцам а. Цу тIа цIаьккха а хьалхадаьккхад, мохк экономически, социально-политически, культурно дегIаухилга коммунистически кхетам луча доахача толамех тийша долга.

Чакхдаьнача дешара шера городе болх беш яр 202 юкхьанцара политшкола, 377 марксизма-ленинизма лардий школа, 635 теоретически 12 методологически семинараш. Дешаш 101745 саг а волаш е карара пятилетка йоалалуча хана хиннарашна кийсбача 20 процент дукхагIа.

Коммунистийн парте боацарайн дешар вIаштIехьдаккхара чIоагIа теркам тIаухийташ я СССР 50 шу дизара цIерагIча химзавода, «Грознефть» объединене, сихача медицински новкъостала больница, «Промавтоматика» НПО опытни завода, медучилища партийни организацеш. Лакхача идейнотеоретически боарамe чакхъювл занятеш ин. В. С. Кузнецов — «Красный молот» завод, С. А. Ольховой — Ленина цIерагIча ГНИЗ, Х. Х. Джейтов — Заболотие цIерагIа типографи, А. К. Булатов — «Грозтрубопроводстрой» треста № 1 йола автобаза, А. М. Каболова — № 57 йолча юкъерча школа пропагандисташ болча марксизма-ленинизма школашкей семинарски группашкей.

Иштта, № 54 йолча юкъерча школе «Iалмани дьнн мировоззренеш вIашн цхьана тарлуш ца хилара» тIе занятеш еш пропагандиста В. Р. Мирошниченкос массеза хаттар оттадир ладувгIараштa хьалхашка: «Долаш дар хьахьонхар — из шоай декхар лоркI дьнов Iалмои, тIаккха царех бакъ малагIа да? Вахар доазара фу яигъ лоац дьно, тIаккха Iалмо фу духьала доаккх цунна цу даькъе? Дош иштта дувца оттадаро шерра къамьал айдир, хIаьта цу деррига а ювца тема кIоарга яшкара, цунцара ладувгIаpий безам совбаккхара чIоагIа новкъостал дир.

Шоай балха опытах лаьца собране къамьлаш даьча пропагандисташа: Анисимова цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача заводерча Г. И. Минева, № 1 йолча йаьхьийгIиишлошъеча управленерча Ю. Х. Кодзоева, «Чечингстройтранс» объединене экономически совета председатели А. Р. Хадзиева, кхычар къаьстта уйла тIаззар дешар вахарца айкха дувзанза парте ца хилара, шоашта справочно-информационни материал, методически новкъостал, гойтара пособеш, пропаганда технически средствашлоаттаелга тоаде деаш хилара, дешар пайданегIа хургдолча тайпара вIаштIехьдаккха, цунта гIолла ладувгIарий хьинар айде дезаш хилара.

Собране пропагандистски кадараш кийчъяра гIулакх укх тIеххьарча хана мелдарах, политдешар вIаштIехьдоаккхача кхыдола кхоачамбоацараш хиларах критика йир парте Ленински, Заводской райкомашта, къаьсткъаьстача предприятей, учреждений партийни организацешта.

Къамьлаш даьчар белгалдоахар, политдешарах доаш ца хеташ бола мугIарера коммунисташ хилараз совгIа, из гIулакх талмастта леладу кулгалхой а хIаиз болаш болга. Царех ба Е. М. Калашникова — просвещене министра заместитель, И. С. Купин — СМУ-6 керттера инженер, В. Ф. Сизов — «Грознефть» объединене КИВЦ начальник, Ш. Ш. Мусаев — «Чечингобувьбыт» объединене директор, Н. И. Савин — СМП-131 начальник, И. А. Магомадов — Грозный станце керттера инженер.

— «Идеологически, политико-кхетама болх дIахо тоабарах» болча КПСС ЦК соцам тIа белгалдаьккхад, кхетамо болх дог хинна а хиннад, долаш в да советски наькъ Iалман мировоззрени хьаяра беш бола болх, — аьлар парте Октябрьски райкома секретара Л. П. Кизилова. — Районе партийни, комсомольски, экономически дешар Iомадара. 12 эзар саг чу а воагIаш, шерра система хьаьнй. ТIа-тIа дукхагIен шоай кийчонга диллача дикагIен хулаш латт пропагандистски кадраш. Царех дукхагIбараша даькъа доаш «Пропагандисто — пятилеткана» яхача боламе. Алхха цIадахача цхьан шера цар новкъосталца ладувгIараша кийчдир 5 эзар гаргга социалистически декхараш, кхон бара эша 375 лицевой счет, 640 рацпредложени сенай.

Цунца цхьана цIенхаштта кхоачамбоацараш а да дешар вIаштIехьдоаккхача, аьлар оратора.

Собране тIанийцача резолюце хьадийхар политдешар дикагIа вIаштIехьдоаккхилга, из пятилетка заданеш, В. И. Ленин ваь 110 шу дизара накъадолхаш тIайийца декхараш кхоачашдара тIадерзаделга, дешара кердеча шера йоагIаш йола кийча сага.

С. МАЙСИГОВ.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЬЯРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

У К А З

Нохч - ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Нохч - ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика ялхазлагIа кердача Лаккхехьарча Совета яхьайтталагIа сесси 1979 шера 10 августе город Грозне гулье.

Нохч - ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель **Х. ВОКОВ.**

Нохч - ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИН.**

г. Грозный.
1979 шу. 9 июль.

КПСС ГРОЗНЕНСКИ ГОРКОМЕ

КВАРТИРАШ ДIА-ХЬА ХЬЕЖАЯРА — ЦАХАДДАШ ТIАХЬОЖАМ

КПСС Грозненски горкома бюрос тIанийцача город Грозне наха чубаха квартираш хьежаярах болча соцам тIа белгалдаьккхад, грозненций бахара хьалаш тоадара тIехьарча хана дикка балхаш дахь хилар. 1976—1978 шерашна 6 эзар совгIча дезала мел эша хьалаш доцу квартираш еннай. Подвалашкен ах-подвалашкен баьхарашта берригнешта а квартираш еннай, кердача бахара моттигашца Iалашбаьб баракашна, аварийни цIенойшна, цIера кхерам тIалаттача фо бIехдаьчен зопашка баьха эзар совгIа бола дезалаш.

Цунна цхьана дукхха моттигаш я учет вIаштIехьйоаккхача кхоачамбоацараш долаш, квартираш йоагIарий аргIана юкъе дIалзнара даьнъерча заявленега хьажарен переселени еш а квартира хьожаярах йола решени тIаэцаш а материал йовзарен гIулакхаш формально-бюрократически леладар бахьан долаш чIоагIа квартираш эшаш бараштa юкъе боацараштa, хIаьта каст-каста аргIане а ца йоагIараштa квартираш хьежаяь.

Горисполкома жилищни управлене нах чубаха помещенеш хувцара бюро, домоуправленей, жилищно-коммунальни контороi балха тIахьожам ца лоаттабарах, профсоюзни комитеташта, халкъа депутатий, города а районий а Советий цу гIулакхашта йолча служебашта керте латтача дукъхача коммунистий тIадиллача гIулакхах бола партийни бехктокхам лехбаларах хьахулаш хIама да квартираш хьежаярен хувцарен гIулакх нийса ца леладар а духхьал пулямаш дар а. КIезига моттигаш нийслац оттаьь порядок нийса чакхйоаккхий хьожаш тIахьожам лоаттабе безаш бола балхакой закончагIа йоаца операцеш чакхйоахача юкъархой хулаш а. БоагIаш бола тIахьожам оттабаьбац керда хьалдаьча цIеношкен мукъаьовлача квартирашкен ший ханнахьа бахa нах Iоховшабара.

Уж хIамаш бахьан долаш 1977—1978 шерашка эксплуатеци дIалевна хиначa Горжилуправлене, машиннахъа отделене, Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене, «Рисводстрой» дирекце, «Красный молот» заводи, «Грознефтеоргсинтез» яхача производственни управлене цIеношка 1978 шера 1-гIа декабрь тIаккхоачаш ялх баттара шерага кхоачаш йолча хана итташ квартираш яьсса латташ хиннай. Цхьа йолча квартирашка бохача дезалашка ордераш яц.

ГIишлошъеча управлене специализированни СМУ мастера Б. А. Аракелянa, даьи нахьнен доалахьарча цIеношна ше баххашехьа а хувцара хьакьаца, законагIа доаца квартира яьккхай. Грозненски гарнизона цхьан подразделене болх беш йолча С. Г. Вартановас, хьалхагIа цу организаце ше ши квартира хийца йоллашехьа а. Ленински райисполкоме аргIа дIа лаьца цхьаькха я квартира яьккхай. Шаккха а квартира шийна соца а я, ше Мурманске ях.

1977—78 шерашка Октябрьски Старопромысловски районисполкомий решенеш гIа чIоагIдаьдар Аргунски гидроузла эксплуатаце управлене, «Грострубопроводстрой» треста материальни Iалашон контора Грозненски база, «Консервплодоовощ» объединене администрацешен профсоюзни организацешен дехарах Д. Х. Осмиевна, В. Б. Айдаевна, О. Р Исламовна квартираш дулга Цхьабаьхди. Осмиева хьожаяьча квартира кхы дезал бах, хIаьта Исламовнен Айдаевнен хьозульраш йIаьххача хана яьсса лаьттай.

Дукха хIамаш нийса доацаш леладу «Грозгипронефтехим» институте. Укхаза каст-каста, чIоагIъяь йола правилаш телха а ешаш, квартира яларах йола решенеш тIанийо, аргIаш списка тIа латтам вар квартира эшаш хиларга хьежна доацаш керттерча дакъе квартира ехаш вар института эшаш хиларга хьежже. Чубаха моттигаш йоаларий учета списка тIа цар бахара хьалаш кIоаргга тахка а ца тохкаш дIаязбеш моттигаш кIезига яц. Ер болх бе йоалу наха чубаха хьалдаь цIеной эксплуатаце дIалуча юкъа, хIаьта дикал лоха йолаш я бу из. Квартираш дIаекъаш лаьттача хана бахара хьалаш тоаде дезаш барий списка тIара дIабоабаьб 1972 шера дено аргIа тIакхачарга хьежаш хиннача, 23 шера институте болх беш йолча технологически отдела инженера З. М. Филипповай цIола даь ши бер юкъе а долаш бола цхе сагах латта дезал. Оттадаь бахьан да хIара сага 5,5 квадратни метр кхоачаш чубаха моттиг хилар. Цу бахьанагIа учетера дIаваьккхав фотограф О. А. Петренко, берий беша балхахо В. Я. Гальченко, машинистка Н. М. Дорохова, техник Л. М. Мухиева. ХIаьта цар дараш саннa дола бахара хьалаш хинна подразделеней кулгалхой (неакъостий А. К. Имаров, А. С. Зуев, П. А. Богомолов) аргIен списка тIа бяьеб. Де боаьо йоаца хIама даьдар балхлонта-нхалнаха Э. Н. Родзиховскайнен В. Н. Самсоновайнен квартираш яларах дола доаш къоастадеш а.

Оттаьь порядок телха а яь газови сеташкен приборашкен хьожаш волча специалиста лаьрхIача служебни квартира чу ваха ха гIийртар «Горгаз» треста управляющи В. Д. Калайтанов.

Бокъонаш телхаь моттигаш а жилищно-гIишлошъеча кооперативай системе, цар правленеца дош кIоаргга ца тохкаш а яла еаш гIулакх доацаш а тел кооперативни квартираш хувцара бокъонаш. 1977 шера октябрь батта Октябрьски райисполкома решенегIа дехаь сагах латташ дезал а болаш хиннача «Грострубопроводстрой» треста автобаза балхахочоа В. М. Оболенскена цхьа цIа дола къаьстта квартира хьожаьяр. ТIехххьарчо ме ваха дIачу а ца водаш, «Седьмь» яхача кооперативе кхоцIа долча квартирах хийнар, тIаккха ваха Ленинграде дIаваьхар. Цунна хьожаяь хинна квартира хIанз а тIехьа яьсса латт.

Нийса ларда йоаш йолаш дац города предприятешен организацешен дакъа а лоацаш (дукхагIча дакъе центре) чубаха хьалдеча цIеношкара 60 процент квартираш инженерно-техническа балхахошта хьежаеш хилар. Цу тIа а царех 40 процент дика къайттъяьча квартирашка бахараштa а телаш.

«Союзнефтеавтоматика» объединене монтажно-наладочни управлене, Карьероуправлене, «Сельхозавтотранс» автотранспортни предприяте, «Югводавтоматика» специализированни монтажно-наладочни управлене, «Чечингавтодор», «Грозэнерго» РЭУ 1976—78 шерашка цIоаш дакъа а лоацаш «хьалдаьча цIеношка шовшта хьожаь» еррига квартираш ИТР-аштен гIулакхерча нахах дIахьожаьяй.

ГIожа телхаю «Чубаха моттигаш эшаш болча граждан учет леларен квартираш дIахьожаярен Правилаш». ДукхагIа йолча профсоюзни организацешка доацаш да аргIагIа оттабаьта граждани учет лелаю книжкаш, чIоагIъяьяц е болх беш яц жилищни комиссеш. Квартирана аргIагIа оттавара деш дола дукха дехараш администраце а профсоюзни организаце а кIоаргга тахка а ца тохкаш кхочашду. Дукхаа факташ я саг учете дIоттаваьчул тIехьагIа шийчера ялла юкъе боагIаш цунна бахаш а боацач наха квартире прописка е йиш хилийта. Бахара хьалаш тахкарах йола акташ цхьа бахьан чара уттаяц.

1964 шера 10 декабре Нохч-ГIалгIай облсовпрофен Грозненски горисполкоман соцамца чIоагIъяь «Правилаш» цIоаш а дукхача дакъе хьатойташ яц жилон фонда составе хинна хувцамаш, хIаьта хIаьхарча юкъагIа оттача гIишлошъяра организационни формашка хьежжа а яц.

Чубаха моттигаш эшаш барий учет ярен уж дIахьежаярен болх вIаштIехабаьккхара практика йовзийта езача бесса наха дIайовзийтац. Массанахьа а хиннахьен йоагIIача тай парен пахали яхац хьаллар-ча аргIагIа квартираш эшазарий спискаш. Дукха а дукхагIа йолча организацешка чубаха моттигаш эшаш барий учети аргIен еррига предприяте е учреждене мара яц. Подразделеней (цехий, отделий, кхьярий) администрацешен профсоюзни организацешн уж дешаш къестадара гIулакха юкъера дьхай.

Жилищни законаш телхадар мегийташ а оалаш хIама доацаш а я администрацешн органаш. Халкъа судаш цхьаза критика йоацаш, формально къестаду жилищни дешай хьакьхьарча искех дола гIулакхаш, нийса йоаца решенеш ю. Цу дакъе Лакхьарча суде юстице министерствай цар балха лоаттабу тIахьожам дикка мелбеннаб.

Чурча гIулакхий районий отделашта кхоачамболлаш лоаттабац къовсам паспортни режим нийса чакхъяхаран граждана прописка вывоескен еча порядок отталрах. Мельеннай квартира дIахьожаярен хувцарен хьакъехьара законаш чачх дахара даькъера прокуровски надзор. Халкъа депутатий Советий районни исполкомашка, предприятейн организацейн профсоюзни комитеташка, профсоюзий обкомашка кIезига моттигаш яц — «Правилай», жилищни законодательствай льготех долча социальни хоадам боллаш йола пункташ ше-шоашта хеттача тайпара йоашхаш а чакхйоахйеш а, хIаьта цу гIулакхаша лоттьамаш сов а доах бюрократизми волокитен хьа а хулийт.

Технически инвентаризаце бюрос формально леладу ший доалахьа цIеношца хиларах йола справкаш телара гIулакх, белгалъяккхац цIен дасен квартире вахачунчен юкъера таргалол.

КПСС райкомашка, партийни организацешна кхоачамболлаш тIахьожам лоаттабац цу дешa хьакьерча исполкомийн профсоюзни организацейн балха. КIоаргга зеш нах чубахача моттигий учет ярен уж дIахьежарен гIулакхаш, цу лоархIамеча участке йоагIаш йола порядок оттаяра де мел дезар дац, правилаш телхаь а харцахьардараш лелаьдь а дукха моттигаш теркал а ца ец ют, цар маIан принципиальни партийни позице тIара гучадаккхац.

КПСС горкома бюрос декхарийла яьй КПСС райкомаш, халкъа депутатий Советий городской районни исполкомаш, партийни профсоюзни организацеш чубаха моттигаш эшаш барий, учет леларна, квартираш хьежаярен хувцарен балха практика масс а оагIорахьара йовза, долаш дола кхоачамбоацараш дIадахара де мел деза гIулакхаш де.

«Город Грозне чубаха моттигаш эшарий учет леларен квартираш дIанийсъярен правилаш» чIоагIа ярен телхаярах, жилищни дешаех долча декхарашкен лоткъамашкен хьожача формализми леларах КПСС члена М. С. Ефиняна — «Грозгипронефтехим» института профсоюзни комитета председатела выговор яьй учетни карточка тIа дIа а яьеш, беш болча балха тIара мукъеалийтарах дола дош оттадаьд.

Эксплуатаце дIачутийначаь цIеношкарча квартирашка нах ханнахьа баха Iоховший хьожаш тIахьожам ца лоаттабарах, чубаха моттигаш эшаш бараша хьачутийнача материалашка бокъонца ца хьажарах КПСС члена О. М. Петренко — Ленински райисполкома председатела строги выговор яьй. КПСС член В. Г. Бычихин — «Консервплодоовощ» объединене генеральни директор на вид оттаваьв. КПСС члена А. В. Чабанови — горисполкома председатела заместитела бехктокхамах дола дош из отпускера цIавийрзача дувца лаьрхIад.

КПСС райкомашка тIадиллад, наха чубаха хьаьча моттигех пайда эшлга вIаштIехьдоаккхача кхоачамбоацараш гучадувлийтара, бокъо а йоацаш квартираш хувцийтара. «Город Грозне чубаха моттигаш эшаш барий учет леларен квартираш дIанийсъярен правилаш» телхаяра бехке бола КПСС членаш цIенхашта бехктокхаме оазар. Халкъа депутатий городской районни Советий исполкомашка партийни профсоюзни организацешца цхьана чубаха моттигаш эшарий учет леларе болъа йолча предприятей, учреждений, организацей спискага цIаьхка а хьажар, царех хIараннена оттаьча образецах книжка оттадар.

Халкъа депутатий Совета горисполкома рекомендаци еннай НГIАССР жилищно-коммунальни бохамен юстицен министерствашца цхьана оттаьь порядок теркал а еш. Городе хинача квартирашка чIоагIа тем тIа в бихийта хьажар. Городе паспортни режим нийса леларах бола чурта гIулакхий отделий бехктокхам лакхбар.

КПСС горкома бюрос декхарийла яьй районий прокуратурайн судийн партийни организацеш, прокурораш, судий председателаш квартира хьожаеш хувцаш жилищни законодательство цIенхаштта кхоачашдарах бола балхахой бехктокхам лакхбе, невцаш ювцаш законашта тIера а бувлаь харцахьа решенеш еча судахошкар доагIар хьа а декхаш.

ВIашагIъеллай йолаш йола «чубаха моттигаш эшаш болча граждани учет леларен квартираш дIанийсъярен правилаш» хувцара йоль комиссен. Цунна тIадиллад облсовпрофаца, НГIАССР жилищно-коммунальни бохамен юстицен министерствашца цхьана цу правилай проект оттаеза а из КПСС горкомага хьажийта хьачулулга а. Белгалдаьд наха чубаха керда хьаю а хIанз нах чубаха а моттигаш дIанийсъечен хувцачен цIенхашттара пачхахьалкхен порядок оттадара тIадерзадаь кхы а массехк организационни политически гIулакх.

Грозненски газ чакхйоахача завода установкашта, цехашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхалаттачарех ца! я газови конденсат цIенъеча установка коллектив. Пятилетка хьалхарча дихь шера план хахал дукхха хьалха кхоачаш а я. 25 май дена пятилетка тIехьарча шера чотах къахьегаш я из.

Хьаьнала къа а хьегаш, ше карлаьца болх бизза кхоачашбеш хиларца, дикагIвола рационализатор хиларца белгалдаьна ва коммунистически къахьегама ударник. «Социалистически яхье котваьнар» яха сийлен цIи лелаеш вола вокхагIвола оператор Басов Евгений Георгиевич. Массаза а технологически режим нийса лелаю цо.

СУРТА ТIА: вокхагIвола оператор Е. Басов.

I. ОКАРОВА сурт.

Дикача нахах

НОВКЪОСТАШТА ХЬОКХАМ ТЕЛ

Хадданза Назрановска трикотажни фабрике хьаухаш ба цига къахьегаш бола нах, дукхагIбараш кхалнах а болаш. Царна юкъе я баракъаш тегача цеха болхло Богатырева ПаьтIамат. Смена дIайолалушехьа ший болх дIаболабе мара ца безаш балха моттиг кийчъю цо, «Плоскошовка» яхача баракъаш тегача машинах тоха дезача кулг тох. Лоро уиахочунга ладувгIаш санна из кхостайнча цунга ладувгIаш, цо мишта болх бу хьожаш хул ший балхах дика кхетташ ший машин дика йовзаш йола къона йоI ПаьтIамат. Цхьа минут а балха ха зехьа йовра ихер.

— Оаха хIаране гIагIертта къовсам лоаттабу наьха къаьшташ дикка кхоачашдара, тегаш дола баракъе хозагIа, дикагIа. дIадодар кIезигагIа долаш хилийтара, — яхаш дувц ПаьтIамата.

ХIана лехаб Iа баракъаш тегарий никъ? — хитт аз цунга.

— Дика дагадоагIа сона, — яхаш дувц цо, — со ийслагIча классе деша яIаш даьхнар тхо уихазе экскурсе, цар арахецача изделешка хьежар со. Хоахийтар сона уж. Цу хана дехз бийсана гIанахьа а тIехьа бIаргагора сона цар арахецаш йола продукци. СихагIа дийша яла гIертар, сай моттиг кхычо дIалецар ихераш... Итт класс яьккхача балха ера со укхаза.

Цу хана деиз дIадахад ялх шу. Цу дакъе хьинар кхо ца деш къахьегаш ва хIоразар. Царна юкъе а къаьстта дика къахьегарца цахаддаш социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалъяьнна я из.

Ший болх дика лелаш хиларах кхоачамбеш яц ПаьтIамат. Лаьларча новкъоста балха тIа кх яьлча, ший из яьлча санна хеташ, чIоагIа дега тоам хул цунна. «ТIехьабусараш боаццаш бе болхI» яха деввагIа, «ЦаI массанена тIехьа» яхача коммунистически принципагIа къахьегача цеха коллектива бакъйола член хиларах таргра цуп уйлаш кхыча бесса хила йиш яцар.

МоллагIа вена а керда болхло швейни цехо ши болх беш йолча конвейере къахьега веча. цига эгара дикагIйолча специалисте. Богатырева ПаьтIамата дукха новкъостал ду, ше ялх шера Iоаь опыт, говзал дикагIйола методаш дIайовзийт цунна. Шийца къахьегача нахаца безаме, Iинерза, товш я ПаьтIамат. Цунчул дикагIа производственни хьокхамаш долаш цхьаккха саг яц баракъаш тегача цехе. ХIанз цун къахьегама календара тIа да 5 шун 7 бутти. Пудухьа массане лоархIаш сий деш я из.

— Тха эгара дикагIа йола производственница, тешаме новкъост, башха-дика говзанча я из, — яхаш дувц швейни цеха мастера Бодлгина Валентинас. — Дига шера йола план цо кхоачашйир шин шерен кйс беттех. Ер пятилетка йолалача дена цо ший смении нормаш кхоачашъю 160—170 процент. Цул совгIа, цо ше арахийцай укх пятилетка планах совгIа 27 эзар сома изделеш. ХIара сменагIа цо кхоачашъю ши норма.

Цунца болх беш я цун йиша Зайнап. Цхьан дийнахьа цIаьхха технически бахьанаш нийсдаларах еха сецар цун «Оверлок» яха машин. Бутт чакхбала ютейисар дукха ха яцар. Цу дийнахьа дош делар цо кхо норма кхоачашъь аьнка, цу дакъе шийша яхьо боалара тIахьийхар цо цеха болхлой.

Баракъаш тегача цехе моллагIа дIадоладеш дола дика хIама эгара хьалхарчарша хьаллоац Богатыревас. Укх шера коммунистически субботник долча дийнахьа цIаккха а ца хиннача тайпара хьинар айдена къахьега. дийнахьара нормаш цкъаен ахалзен кхоачашъен дош делар цехерча дукхачa болхлоша. Цхьабакъда, ше санна балхах дика кхеташ производственни толамаш дика долаш йолча ший йишийца Зайнапаца дега а яьна цу шиние лаьрхIар дийнахьара норма шоззен ахаззечул чухьнахьа йоацаш кхоачашъе. Шоай дош цар дизза кхоачаш а дир. Лаьнари лаьрхIари массаза а хитта кхоачашдеш оамал я цун. Цун йиша а пятилетка кхоачашъе гаргга я.

Дукха болх бу ПаьтIамата керда балха баьхкачарца шоай хургIйола профессеш Iомаеш, царна шоай балха говзал езайолийташ. Цхьаькха цу дIадахийтац цо массехк саг балхах дика кхета а ваь ийч ца веш. Духхьал дIадахача шера цо дика балхах кхетаяьй Муцольгова Тома. Укх шера хьалхарча беттешка баракъаш тегаш йола говзал Iомаяьй Богатырева Аьсета. ХIанз сагагара новкъостал ца эшаш шоай болх беш я уж шишье. ХIара сменагIа 120—140 процент кхоачашъю цар шоай нормаш.

Дика производственница хиларал совгIа, цехови профсоюза комитета член а комиссена юкъе а я. Каст-каста хьожаш хул трикотажни фабрикера общежите Iеш бола болхлой мишта бах, царна эшаш дола гIулакх ду, кхоачамбоацараш дIадоах. Масала, Аьлти-Юрта ший наьнага эIамига дихь бер а дита фабрике балха ухаш яр Гайтукиева ПаьтIамат. Къамаьл дир ПаьтIамата фабрикерча кулгалхоинца, цкъа а, шозза а. Шийца комисси а йоалаеш ена шийца цхьана цехе болх беш йола Гайтукиева мишта ях хьежар. Цунна общежити яьккхар, цул совгIа, из дийнахьа балха ухаргйоацаш вIаштIехьдаьккхар.

... Аттен шаьрен хиинабац Богатырева ПаьтIамата хьабена къахьегама никъ. Балха моттиг ца хувцаш, башха-дика специалист хилар дIахьекхад цо. Цу ялх шера дукхха, тийнайн цунна грамоташ, баркалаш дукхха яьхад. коммунистически къахьегама ударник я из. Цул совгIа, 1977 шера сов дика толамаш дахарах цунна елар «За трудовую доблесть» яха медаль. ХIанз цун безам ба Ростовера технологически техникуме деша яха, хIана аьлча, ше хьабена сий дола къахьегама никъ кхы а сийрдагIа хилийта гIерт из.

А. САГОВ,
тха соб. корр.

Хьинар дола саг

Тхьаь мехайтта шу. Из дукха ха я, кхьаь предприяте болх беш даьнккхача хIаьта а. Цхьабакъда, дIаяхача хаьата тIехьашкахь юха хьежача дагадоха дукха хIамаш дале а, ше духхьашха балха ена вIалла дукхь ха йоацаш санна хет Грозненски макаронни фабрикерча мастера Орехова Тамара Васильевнана. Цунна карагIдийнача дикача гIуланкашка хьежача геттара дукха да уж.

Вай мохк эгара халача хьала тIа болча хана 1943-ча шера юхьанца цу фабрике балха ера кхона йоI. Синлахь бокккхача Дай-мехка тIем тIа яхача ший йишийна метта болх бе дIаэттар из. Саго яхапза аргьяц аьнадьар цунга, цо дика кхетадоаш болхлочун кулгаш вай Даьхенна мел эшаш да.

Дукха халонаш нийсъеннай Тамаша Васильевнана цу хана деиз Баьхда, къахьегам безаро. нахa а паччахьальхенна а даих пайдане хила ларо массаза а эшаьй уж. Кхоачам болаш яр ву. рийтталагIа шу мара доацача йоIа берригa хьа мел беш бола болх кулгаца беш дийнахьа 400 килограмм мара ара ца хецаш хиннача лапиарезнаца болх баь ха. Цхьабакъда, гIаьрахочох латаш болча вай бIуна тIем тIа ца болхаш бисача къоанонтен бераштен ялатах хьаль хIама мел лоархIам болаш я кхетадеча йоIо цахаддаш шишша нормаш кхоачашйора хIара дениа.

ХIаьта Орехова-м машинерча хана а лаьтIбаьбад ший къахьегам. Из белгалдоаккхаш дукха а яселаш да цуи вахаре. Шоай фабрике мел йола балха процессаш ших пIеш санна дика йовзача мастера цхьаккха хало хеташ, хIанз ший тоъал ха дIаяха йолланехьа а моллагIа болх, цийна тIадилла дехар кхоачашде а кхы дукхагIа а кхоачашйо-ра цо ше духхьаш болляло йолча хана, хIаьта хIанз цунгара хьокхам ийцалга ховрдолаш къахьегаш я цун бригада а. Массехк шера «Коммунистически къахьегама коллектив» яха цIи лелаеча фабрика мастеро цахаддаш бувз ший болх коллектива общественни вахар ца.

ХIанзчул тхьаь ихь шу хьалха Советски Союза Коммунистически парте мугIарашка дIанийцар Орехова. Шийх коллектива беннача тешамо из кхы а дукхагIа деххарийла йир хьинаре къахьега а кхычарна хьокхам бала а.

Ала доагIа, хьалха санна йоацаш фабрика производство шерьчнилга балха техникен технологии эргаьнна тоаеннилга. тIаккха цунна цхьана дIадехараш а дукхагIа хиннад. ХIанз макаронни цехе латтача цхьан прессо сменагIа кхоъ кхоъи ахи тонн макаронаш арахех

Ореховай бригаде моттел, еррига фабрике а дика вIаштIехьа даьха да социалистически яхь леланра гIулакхаш. ХIаьта Тамара Васильевнана шийна-м эгара хьалха еннаяр «Социалистически яхье котъьяннар» яха значок.

Ший къахьегам еррига коллективаца бувзаш, эшачоа гIо-новкъостал деш, къонабараштa хьехам луш дIаихача шерашкa цо баьча производственни общественни балха итог еш белгалъяьккхар из 1974-ча шера Къахьегама Шеча Байракха орден йзар-да.

Эгара хьалха шийча аобу-за Iомадаь хьехархой кo мара бийлаш цунна ший хинна хьехамча Мартынова Екатерина Николаевна.«Цо сагах йоахнаш хила еза дукха дика самалаш Iомайир сона».— яхаш дувц хIанз ше а къонабарий хьехамча йолча Тамара Васильевнас.

Дукхача шерашка фабрика цехашта, бригадашта юкъе лелаеча социалистически яхье хьалхе лелаеш хьаенача коммуниста бригадо укх шера хьалхарча квартале карара ялийтар из моттиг, цох бокха цатоам хилар бригадана, бакъда тIайоагIача хана шоаш из деш дисар дин ца доллийташ, ниа тIабахийтта къахьийгар бригадо. цудухьа ах шера хьокхамаш дика да.

Фабрика коллективо дерригача технико-экономически хьокхамех ах шера план кхоачашъяр, шера планал совгIа итт тонн продукци арахеца деххараш тIанийцача ах шера планал совгIа 44 тонн продукци арахецар Ореховай яр санна йолча бригадай участкай къахьегамах хьахинна да.

Дукхача шерашка комсомольски а партийни а организацей секретарь йолаш хьаена фабрика къаьнагIйола болхло хьехамчий Совета член а я. Цо камаьршa дIалу ший йоккха опыт керда балха баьхкараштa. Тамара Васильевнас балха тIа хьалкхебаьб ала йиш йолаш ба цун бригада доакъошхой засыпщица Далакова Лида, прессовщица Къахьегама Шеча Байракха орден лелаю Наврузова Марем, дозировщица Шкодина Алла.

Шоай хьехамчагара хьокхам яцаш тIехашка къахьегаш хьабоагIа уж укх массехк шера.

Кастта пенсе тIайода ха хиннай Ореховай, бакъда из салаIа цIагIа Iе дага а яц. «Аз кхетадац коллективаца цхьана доаца вахар, сога цох къаьста ди деаьккхалург дац. ТIаккха кхы а къахьега, болх бе се могаргдолаш хила со фу де йоаллa цIагIа Iохайна», — йоах хIанз а хьинар дохдаланза йолча мастера.

Х. АУШЕВА.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ПРОМЫШЛЕННОСТО 1979 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ ЙОЛА СВЕДЕНЕШ

(процентаца)

	Продукци [illegible]	Валови продукци тIа	Къахьегаман [illegible]
Ерригача республикехула	101,8	100,6	100,6
Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединене	101	100	100
Грозненски ремонтно-механически заводо	102	104	106
Карабулакски химически реагентий заводо	102	103	100
«Севкавнефтегазразработка» яхача производственни объединене	106	100	105
Лаьттан кIаларча кIоарггача йовхалах пайда эйбеча Къилбаседа-Кавказски управлене	102	102	106
«Грознефтеоргсинтез» Грозненски производственни объединене	100,5	100,5	100,9
Грозненски «Нефтезапчасть» яхача заводо	101	100,8	102
«Красный молот» заводо	100,5	100,7	103
Грозненски производственни «Оргтехника» объединенена чуйоагIача «Электроприбор» заводо	101	101	100,8
Iилма-производственни объединене «Промавтоматика» опытни заводо	103	102	100,9
«Пищемаш» заводо	102	101	100,5
ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводо	106	103	100,4
«Трансмаш» заводо	106	105	107
Электромеханически заводо	101	106	106
Гудермесски инструментий заводо	105	102	100,2
Ацетонови заводо	105	105	104
Грозэнерго районни управлене	100,2	102	106
«Терек» яхача объединене	100,3	97	98
«Союзавтоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни заводо	102	103	101
Радиотехнически заводо	101	100,9	106
Электроремонтни заводо	100,5	100,5	101
Цементни заводо	102	107	106
Грозненски аьшкбетонни конструкцей заводо	95	94	96
«Вторчермет» объединене	100,2	96	96
Нохч-ГIалгIай карьероуправлене	100,0	96	100
Грозненски ремонтно-механически предприяте	104	101	106
«Чечингсельстрой» треста аьшкбетонни конструкцей заводо.	101	100,0	100,6
ГIишлон материалий гIишлон индустрей Аргунски комбинато	101,1	98	95
«Чечингушводстрой» гIишлон управлене Аргунски аьшкбетонни изделей заводо	100	104	92
«Чечингушводстрой» гIишлон управлене ремонтно-механически мастерске	100,0	100,0	99
Рудай йоаца материалаш йовхачеш чакхйовхачеш Карабулакски заводо	118	108	112
Хьун бохкама управлене	106	109	97
«Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни заводо	105	106	106
Транспортни средствашта ремонти технически гIулакхи деча Грозненски производственни объединене	109	109	101
Мехкарьеро	105	106	101
Назрановски трикотажни фабрико	101	99,7	96
Производственни швейни объединене	103	100,3	100,5
Кога гIирс беча фабрико	105	112	107
Грозненски гемирий деттта доаккхача заводо	104	105	107
Шекар доаккхача заводо	124	102	97
Нохч-ГIалгIай производственни аграрно-промышленно-торгови «Консервплодоовощ» объединене	100,8	106	106
Дулхакомбинато	116	104	104
Шурий промышленноста объединене	103	103	106
«Чеченингушвино» объединене	105	100,7	100,9
Маькха продуктий Нохч-ГIалгIай производственни управлене	102	104	99,4
Грозненски экспериментально-механически заводо	101	104	104
«Сельхозтехника» яхача республикански объединене	104	108	106
«Металлотара» яхача заводо	102	103	106
Протезно-ортопедически предприяте	104	100,0	100,0
БIаргий са доацарий общество	102	101	102
Къорен меттаза барий общество	101	109	105
Издательствай, полиграфе, книжни торговле гIулакхашта йолча управлене	103	104	107
«Чечингушстройматериалы» яхача производственни объединене	100,9	101	99,0
Кхачан промышленноста министерство	106	103	102
Моттигерча промышленноста министерство	100,9	95	98

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ СТАТУПРАВЛЕНИ.

«АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

«Ялат хиннахьен ца доадеш чуйнна доаккхаргIа!» — цу тайпарча рубрикаца дIайолалу КПСС обкома пропаганди агитацеи отдела «Агитатора блокнота» аргIанара кхойтталагIа номер. Укхаза я кердача хьувкъама хетадаь Шелковской района «Красный пахарь» колхозе хиннача цIейха кхай тIа болх беча цар механизаторашa доахача толамехи дувцаш йола корреспонденци Грозненски района «Загорский» совхоза дечa кIи-марса балхех лаьца «Ялат а доакъар а бахьан» яха А. Журавлева материал.

Агитатораштен политинформатораштен новкъостала кийчъяьй «Идеологически политико-кхетама болх дIахо тоабарах» бола КПСС ЦК соцам арабаларна дувзадена ъамаьлаш дара йола тематика.

«ЛоархIаме дагаш» яхача рубрикаца я «Торговле болхлочун Ди» яха КПСС обкома еггача кхачан промышленностен торговлен отдела заведующе заместителa М. Лешева статья.

Хьайбий бохкам дIахо дегIабоалабара хетаяь я «Даькъа доккхий кхоачамаш» аьнна республика юрта бохкама министра заместителa З. Банаева кийчъяь материал.

Дунен халкъашта юкъерча темах лаьца я «Империализмий диктата духьала» яха Ю. Попова статья.

ДИКА ХЬУВКЪАМ КХЕБАРА

«Шалинский» совхоза механизатораша 1978 шу дикача толамашца белгалдаьккхир. Иштта, хьажкӀаш хӀора гектара тӀера — 50 центнер, ка болу ялат — 31 центнер, шекара свеклаш — 525 центнер чуера цар.

Совхозе дӀадувча ялаташта юкъе йоккха моттиг дӀалоац хьажкӀаша. Укх шера тха боахаме уж дӀайийнай 1300 гектара тӀа, царех 600 гектар ялата а юьш.

Къилбаседа Кавказерча автономии республикай культалхошца къамаьл деш Л. И. Брежнева къаьстта тергам тӀа а бохийташ белгалдаьккхар хьажкӀаш дукхагӀа дӀаеэила а уж ма хулла дикагӀа хьувкъаслга мел лоархӀаме да а.

Тха боахама доакъара база чӀоагӀъяра доккха новкъостал дерзда хьажкӀаша. Цудухьа из культура дӀаюв оаха хьынагӀа а оасар кӀезигагӀа тӀадоалача а лаьтташка. ХьажкӀаш дика хул хьалха бобови культураш, а тураха дӀадуи ялаташ хиппачо лаьтта. Хьалха шекара свеклаш дӀайийна хиннача лаьтта а мегаргьа из культура дӀас, нагахьа санна цига тоьал удобренеш а тайса, хий детте. Ялата лаьрхӀа хьажкӀаш вӀаштӀехьа - тӀехьа тоза цхьан кхай тӀа дӀаеш оаха.

Хьалха дӀайийна хинна культуре чуийцачул тӀехьагӀа макха а баьнке кха цӀенду. Цхьан гектара лаьрхӀа 5 центнер фосфорни 2 центнер калийни удобренеш тоэс. Оахам 30 сантиметрал тӀийхитагӀа куртдоацаш ду.

Кхай тӀа чӀоагӀ а лейна лоа Ӏодижача хӀара гектара тӀа 20—30 тонн кхо а дилле кӀоаргал 18—20 см а йолаш лаьтта юка а оах. Цу гӀулакхо кхо лаьттаца, дикагӀа дӀаэдолийт. тӀоадал дикагӀа Ӏоалийт, лаьттара хьадаьха йоархӀий оалаш Ӏаи шелало дохьа а дийя хӀалакду.

ТӀоадал оаача лаьтташта август — сентябрь бетташка хӀара гектара 1000—1200 кубически метр кхоачийташ чудуийташ хиш дехк.

Лаьтта кийчлеш, ялат дӀадуэш, чуэаш йола ерригаа техника тӀачӀоагӀъяьй кхаь механизировании звенона. Царна керте латт лакха квалификаци йола механизаторашт: С. Мусаев, Н. Разуваев, В. Агаев. Ерригаа чоай опыт, хоар дӀалу цар хьажкӀий лакха хьувкъам кхебара а. ХӀара звено кхаь сагах латт: Ӏай кхашна дукха балхаш де ца дезаш мукъа болча хана, из культуре хьалхеяра агротехника, дикагӀйола опыт Ӏомаю цар. В. Агаева звенона юкъе боагӀа кхоана механизаторашт Бисултанов Абдулмалики Цикмаев ИбрахӀами. Соахка 175 гектар долча кхай тӀара цар чуийцар хӀара гектара тӀара фуаельхьа 53 центнер хьажкӀаш.

1979 шера царна тӀачӀоагӀъяь я ялата хьажкӀаш дӀайийна 250 гектар майда. Цар дош деннад хӀара гектара тӀара 60 центнер фуальхьа хьажкӀаш чуэца. Из кхоачаще торонаш йолш а я.

БӀаьстан кхашкара балхаш дӀадададу оаха эльба аьлча лаьтта. вӀашагӀа дийзача макхашца макха а боаккхаш. Из болх баь доаллаше а «симазин» с «эезазин-50» яха гербицидаш тох оаха макх. ЧӀоагӀа лоархӀаме да гербицидаш массанахьа а пхьатарра дӀаккоачаргйолаш дӀанийсъелга. Цу гӀулакха оаха ОВТ.1 яхача опрыскивателашта 10 метр йӀаьха а йолаш шлангаш схкай. Гербицидаш тоххаше а ужи лаьттен вӀашагӀъэдеш макха боаких.

ХьажкӀаш дӀаслехьа 1—2 аза культиваци а йийя макха боаких. ТӀеххьара культиваци ю дӀабуе хьажкӀий фийт букаргболча кхачталца кӀоарга. Массадолча хӀаман дем баьчкха, чӀоагӀа кийчлу механизаторий хьажкӀаш дӀас. Цу гӀулакха лаьтта мел дӀоахденнад тохи. Лаьтта 8 сантиметр кӀоарга 10 градус йӀоахал хилча мара болалц хьажкӀаш дӀас.

Соахка оаха ерригача 500 гектара тӀа «кнеже-611» яха болгарски гибрид дӀайийра суперфосфат а тоссаш. хӀара гектара тӀа 1.5 центнер фу а кхоачийташ.

Укх шера из гибрид йийнай оаха 300 гектара тӀа, хӀаьта 200 гектара тӀа дӀайийнай венгерски селекце гибрид. 100 гектара тӀа — «награда» яха гибрид.

ХьажкӀаш дӀайийна 3—4 ди даьлча оасар дӀадаккхара макха боаких. Цунах кхоачам ца хуле из болх кхы цӀаьнха а бу.

ХьажкӀаш хьатӀаьлче мугӀарашта юкъера обработка ю КРН —4,2 яхача культиваторашца. 12—14 сантиметр кӀоарга. «Симазин» яхача гербицидо цхьайола йоархӀаш дӀаяхад, цудухьа хьажкӀий кхо лордилг хьахилча аммиаки тух тох оаха. Цу гӀулакхо цӀеиъаь дӀайоах йоархӀаш, кхай тӀа хьажкӀаш мара ца юташ.

Румыне хьаьча пневматически сеялкашца дӀаюв хьажкӀаш, хий ца деттача кхашка хӀара гектара тӀа 50 эзарнел кӀезигагӀа гӀадам хургдоацаш, хӀаьта хий декхача — 60 эзар. Цхьан гектара тӀа 65 эзарнел совгӀа хьажкӀа хьатӀаьлча макха боаких оаха хьажкӀаш ниилхьяра.

ШоалагӀа а кхоалагӀа а культиваци еча хана минеральни удобренешта подкормка ю. хӀара гектара шишша центнер суперфосфат а кхоачийташ. Цул тӀехьагӀа лаьрхӀа яьча культиваторашца хий диллара харшаш доах, тесса удобрени лаьттапа я а еш.

Геттара чӀоагӀа тӀоадал эцаш хул хьажкӀашта фийт бузача хана. Цу хана харшашка гӀолла, доагӀаш хьасапе хий деттача установкашца ма хулла дукхагӀа хий тоха гӀерташ болх бу оаха. Кхьметтел кхий ца дехкаш хиннача участкашка а дӀа-са лелаю насосни станцеш а оттайий тӀоадал ма хулла совъяккха гӀерт. Иштта, фийт чӀоагӀбала белабеллаща хий детт оаха.

Специалисташа лора тӀахьожам лоаттабу дерригача балхий дикил лакха хилийтара. Механизаторий юкъе а болаш лаьрххӀа комисси ара а яьле кхашка дӀайийна хьажкӀаш дегӀа мел дика йоагӀа хьож.

Дерригаа балхаш ниетовций методагӀа цхьан комплексегӀа ду. Звеной хӀара членага дӀалу балха план. Цу тӀа дерригаа а да: агротехника бокъонаша дӀадехкача тайпара де деза балхаш, уж чакхдахара хапаш, эша техника, балдалара моральни а материальни а безам совбаккхара оттаь мероприятеш, социалистически яхьа услове.

Совхозерча кхаь звенос йоайле социалистически яхь лелаю. Гурахьа, хьувкъам чуийцачул тӀехьагӀа, къовстару котваьннар. Соахка яхье хьалхаре моттиг тьнкхар В. Агаева звенос. Из толам бахкхарах цунна 1000 сом ахчан преми елар совхозо. Цул совгӀа, котало лаьккхача звенона республикански яхьа итогегӀа 500 сом Российски Федераце лаьа итогегӀа — 1000 сом делар.

Силоса а ялата а лаьрхӀа дӀайийна хьажкӀаш чуэча хьалхе а кийчлу тхо. Хьувкъам чуэш долавалале итт ди хьалха тхоай ерригаа техника кхай тӀа воа я яьккхе по болх мишта бу хьож.

ХӀана хьажкӀий мутӀарашта юкъера обработка еш ба механизаторашт: В. Агаев, С. Мусаев, Н. Цикмаев, Х. Даяев, А.-М. Бисултанов, Ю. Ахмадов, Н. Разуваев кхыбараш.

Дерригача кхашка хьажкӀаш дика хьатӀаьлийнай. Цу гӀулакхо тешаду тхо механизаторий денза лош толамца кхоачашлергхилларах.

ХьажкӀий хьувкъам кхы а дикагӀа хьалкхебара новкъостал дергдолаш тха совхозо Грозненски опытно-мелиоративни станцеца бахт баьб. Цунга хьежна стенце Ӏилман болхлоша хьажкӀаш дӀаюача лаьтта анализ а еш хӀара гектара тӀара 70 центнер хьажкӀаш чуэша тоов хулийтаргйола рекомендацеш тел. Уж балхеш чакхдоаш тха боахаме 150 гектара тӀа хьажкӀаш дӀайийнача кхай тӀа.

А. ЛУТАЕВ.

«Шалинский» совхоза коертера агроном.

Машари дунен халкъашта юкъера кхерамзлен бахьан

МАШАР ЧӀОАГӀБАРА НАЬКЪАШ ЛЕХАР

Политически Ӏилмай Дунен халкъашта юкъера ассоциаци (МАПН) болх беш йолча укх 30 шера духхьашха укх шера 12—18 августа социалистически мехка — вай Даьхи столице Москве — хургья цун XI конгресс. ЮНЕСКО-рча эггара йоккхагӀа йолча дунен халкъашта юкъерча Ӏилман организацеех цаӀ я МАПН. Цунна юкъе я 37 коллективни член — политически Ӏилмай къаман ассоциаци, 150 ассоциированни член — библиотекаш, тохкамий центраш, кхыраш, 62 мехкара 600 совгӀа индивидуальни член.

Тайп-тайпарча политически системай, Ӏилмани идейни взглядий викалаш болча цхьа эзари ах эзари гаргарча Ӏилмахоша юацаргья Московски конгресса халкъий, пачхаьалкхений, правительствай, политически партеий болалийн тергам шоай мах барса къестаярен деша тӀаувзаш йола хӀанзарча хамара эггара актуальнегӀа йола проблемаш. МАПН конгресс Москве чакхйоаккхаш хилара, цу форуме дакъа лоацаркш цӀанкха а ца хиннача бесса дукха хургхилара. хӀаьта уж (керттерчун хьисапе) «Машара политика» яхача темага хьожаргхилара факт ше СССР, социализма дерригача мехкий арахьара политика дунен халкъашта юкъе чӀоагӀа лоархӀамеча машара фактора хьисапе гӀайица хилар хьахьожаш ло ла хӀама хинна ца Ӏеш. Ӏилмахой тӀа-тӀа дукхагӀа ерригача адамлен проблемаш къестаяра цхьана гӀулакхаш леладе гӀерташ хилара доза теннал а да.

Къоастадаь аьлча, «Машара политика» тема гома чу конгрессе дувнергда машар а тӀом а духбуилача хьастех, сихдаь гера хьаделга социаларга а цунна тӀахьожам оттабарга а долхача наькъех, чуртен пачхаьалкхенашта юкъерчен конфликташа машара еча влиянех, машаре цхьана дехара коншелех дола деша. Московски конгрессе дакъа лоацардараш чӀоагӀа сатесса ба цӀи хезача Ӏилмахой докладаша. Уж я «Дунен халкъашта юкъера кхохкам лаьгӀбарахи конфликташ къестаяра наькъех» яхача проблемагӀара Г. Арбатова (СССР). Д. Зингер (США) — дунен халкъашта юкъера цӀенхаштта къовсамаш къоастадарах: «Машарен тӀемен диалектика» яха М. Мерла (Франци). «Негативни» позитивни» машарех йола А. Раппопорта (Канада); «Машара хувцалуш латта дунен порядоки» яха Х. Ягуарибе (Бразили) докладаш. бовзаш болча дукхача кхьча политологий къамаьлаш а.

Конгресса советски организатораша гаранти ду дискуссеш толамца чакхъяхара мел эша хьалаш шоаш Ӏалашдергхиларах. Эрсий, английски, французски неттале синхронни перевод цхьан хана йокхача ялх аудиторе елга вӀаштӀехьдоаккхаргда — цу тайпара хӀама хӀанзалца дайнадац МАПН конгрессеш чакхьяхара практикана Ӏилмахой торо хургья вай мохк а советски демократи чакхъалхара система а йовза. Цар йиш хургья тайп-тайпарча боламерча халкъа депутатий Советий, общественни пачхаьалкхени организацей, Ӏилма а дешара заведеней а викалашца вӀашагӀбеттабален къамаьлаш ден, Ленинграде, Риге, Ташкенте, Тбилисе, Ереване, Советски Союза дукхача кхьча городашка баха.

Юкъадолалургда вай МАПН Московски конгресса балха программех дувца. Машара проблемаш тахан кхеталургьяц социально-экономически политически проблемаех къоастаьь хилча. хӀаьта машар тахкара даькъера прогресси цунца карагӀдаьиарраш холургдац политически знанеи. теоре, политика йовзара методий прогрессаца дувзаденна доацаш. Цудухьа конгресса вож цӀи тема я хьалхарчох («Машара политика») йоахкаш я, шеко йоацаш, цунца ювзаенна а я.

ШоалагӀа йола тема — «Системаш дегӀаахарен хувцалерен политика». Цо чулоац дегӀаухачь мехкашта къаьстта лоархӀаме йола проблематика: цу мехкий социально-экономически дегӀаоаро цар политически системашта ю вовзии, дӀа ца кхетара политика легӀаахари фактор санна, иштта кхы дӀахо а. ШолагӀча темах йолча докладашта юкъе ба несбалансированни дегӀаахара деша хьакъехьа дувцаргдола МАПН хьалхара вице-президент К. Мендес (Бразили), «Къаман шиний пачхаьалкхе хьаьр, социальни политически системаш хувцаялар» яхача темах къамаьл дергдола В. Плевзе (ЧССР), «Вложех дӀа ца кхетара политика дегӀаахара фактор санна» яха доклад ергйоле Н. Ушаков (СССР), кхыбараш санна бола цӀи хеза Ӏилмахой.

«1949 шера дена Ӏоаяь знанеш» яхача кхоалагӀча темо вӀашагӀтох тӀеххьарча 30 шера дунен тӀа хинна политически Ӏилмай теоретико-методологически эволюци ювца гӀерташ бола политологаш. Цу темана хьалхара бехктоккхаме бараштa юкъе ба Е. Аллард (Финлянди), А. Лийхарт (Голланди) Н. Лудц (ФРГ), К. Редер (ГДР), В. Семенов (СССР), Т. Трендафилов (Болгари) санна бола боккхий Ӏилмахой.

Ӏалаьмате дукха гайнна долаш я МАПН тохкамий комитетийн группаи, хӀаьта иштта лаьрххӀача заседанеин проблематика. Уж къоажаргья укх темашка: «В. И. Ленин политически уйланхо санна», «Латински Америка политологически тахкар», «1945 шера дена марксистски политологически анализ дегӀаахар», «Малхбузени Малхбоалени Европера интеграци», «Кхерамзлен проблемен сага бакъонаш», «Хельсински соглашене ТӀеххьара акт юкъейоалар», «Гонахьара Ӏалам, ресурсаш, технологи» кхыяраш.

Вильям СМИРНОВ, юридически Ӏилмай кандидат, политически Ӏилмай Советски ассоциаце генеральни секретарь.

(АПН).

СОВГӀАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

КЪАХЬЕГАМХОШТА «КЪАХЬЕГАМА «ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

1974 шера 18 январерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага тьехка дукхача шеранна цӀена къахьегарах къахьегаме кораг1даьккхарий хӀи бошш СССР Лакхехьарча Совета Президиума хӀорагӀа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла:

Старопромысловски районе гӀолла

Нохч-ГӀалгӀай транспортни управлене 1572-ча автоколонне гӀолла:

Гучигов Ӏумар Майлаевича — пенсионера.
Долинский Павел Петровича — кладовщика.
Евсеенко Клавдия Федоровнана — кондуктора.
Исаева Зала Исаевнана — болхлочоа.
Карчагина Вера Владимировнана — кладовщицана.
Литовченко Данил Кузьмича — инженера.
Матюшенко Ольга Никоаентьевнана — кассира.
Маркова Зинаида Дмитриевнана — инженера.
Мужиев Ахмади Хамидовича — шофера.
Тихонов Николай Петровича — пенсионера.
Тесля Валентин Николаевича — пенсионера.

№ 3 йолча бериий музыкальни школе гӀолла:

Белоусова Екатерина Ивановнана — техничкана.
Имшенова Надежда Петровнана — техничкана.

«Чеченингушснабсбыт» яхача Нохч-ГӀалгӀай универсальни объединене гӀолла:

Личко Валентина Ивановнана — йоккхагӀйолча инженера.
Бабаева Ирина Петровнана — йоккхагӀйолча товароведа.
Никонорова Зинаида Митрофановнана — мастера.

«Грознефть» объединене Грозненски буруь тохара балхий управлене гӀолла:

Плотников Алексей Михайловича — буруь деттачун гӀончана.

Говорова Мария Лаврентьевнана — оператора.
Глущенко Михаил Фроловича — пенсионера.
Гордеев Алексей Федоровича — пенсионера.
Горшкова Ольга Петровнана — товарни оператора.
Дадигова Ӏаьлийна — оператора.
Дьяченко Анна Никитичнана — оператора.
Докшаев Увайса — оператора.
Егизяц Арман Богдановича — механика.
Жолобов Григорий Трофимовича — пенсионера.
Зайцев Петр Дмитриевича — оператора.
Захарченко Юлия Матвеевнана — оператора.
Игонин Павел Алексеевича — мастера.
Каверин Павел Павловича — пенсионера.
Калашников Андрей Николаевича — оператора.
Крылова Екатерина Кирилловнана — электромонтера.
Курицына Анна Яковлевнана — машиниста.
Кайхароа Алтсолта Менкаевича — оператора.
Левакова Евдокия Яковлевнана — товарни оператора.
Лукьянова Нина Николаевнана — пенсионеркана.
Лукьянов Иван Алексеевича — пенсионера.
Михайленцева Варвара Дмитриевнана — товарни оператора.
Неженский Василий Яковлевича — оператора.
Никитина Нина Антоновнана — машиниста.
Ноговицын Николай Сергеевича — оператора.
Осьмак Василий Ивановича — оператора.
Петров Максим Александровича — оператора.
Прохорова Мария Трофимовнана — пенсионеркана.
Сухинина Вера Петровнана — пенсионеркана.
Саломатин Сергей Ивановича — йоккхагӀйолча экономиста.
Самойлова Раиса Ивановнана — машиниста.
Семенов Степан Кузьмича — пенсионера.
Ткаченко Надежда Георгиевнана — пенсионеркана.
Хабибулина Нурдида Сафигуловнана — оператора.
Цыганов Петр Степановича — оператора.
Цемух Лидия Николаевнана — пенсионеркана.
Чешкин Яков Фроловича — пенсионера.
Черепниченко Петр Трофимовича — оператора.
Шальнева Анна Михайловнана — пенсионеркана.

Октябрьски районе гӀолла

БӀарга са доацарий Ерригроссийски обществона Грозненски дешара-производственни предприяте гӀолла:

Ахмедханов Курбан Галаутдиновича — болхлочоа.
Белич Александра Макаровнана — болхлочоа.
Галушко Антонина Николаевнана — болхлочоа.
Ганоненко Валентина Александровнана — болхлочоа.
Гончаров Ефим Ивановича — болхлочоа.
Денисова Серафима Александровнана — болхлочоа.
Довгаленко Иван Ивановича — кхетама балха гӀулакхашта волча директора заместителя.
Дьяков Николай Николаевича — слесара.
Королева Клавдия Ивановнана — болхлочоа.
Мальцев Анатолий Ивановича — болхлочоа.
Мещерякова Анна Ивановнана — кассира.
Ордов Иван Михайловича — болхлочоа.
Орлов Тимофей Гавриловича — бригадира.
Павлов Петр Афанасьевича — болхлочоа.
Сарниева Самарта — болхлочоа.
Сильченко Георгий Кузьмича — болхлочоа.
Чепикова Екатерина Кузьминичнана — слесара.
Черноиуров Яков Гавриловича — болхлочоа.
Ярославцева Фекла Семеновнана — болхлочоа.
Ясаев Джамалдин Ясаевича — болхлочоа.

«Октябрьнефть» нефтедобытчен гази йоакхача управлене гӀолла:

Ардашева Людмила Федоровнана — пенсионеркана.
Адалаев Ӏаьлийна — оператора.
Абдулхаджиев Мадарсолтана — буруь деттачоа.
Алиханов Магомед Алиевича — слесара.
Борисова Татьяна Константиновнана — экономиста.
Билич Надежда Андреевнана — йоккхагӀйолча бухгалтера.
Ботвинко Зинаида Семеновнана — пенсионеркана.
Бычкова Клавдия Андреевнана — инженера.
Васалиев Алаудин Васильевича — мехкадьатта доаккхача оператора.
Васильев Николай Семеновича — пенсионера.
Гриценко Иван Дмитриевича — кладовщика.
Гладкова Таисия Ивановнана — электромонтера.

Грозненски электромеханически заводе гӀолла:

Сорокина Мария Андреевнана — машиниста.
Габоев Гадки Мухмудовича — грузчика.

Къилбаседа-Кавказски нахчхьалкхен Ӏилма-тохкамен проектни институте («СевКавНИПИнефть») гӀолла:

Быков Афанасий Афанасьевича — слесара.
Губанова Екатерина Георгиевнана — йоккхагӀйолча инженера.
Косяева Зинаида Дмитриевнана — дворника.
Косенко Николай Тихоновича — кузнеца.
Мондрыкин Иван Павловича — йоккхагӀйолча инженера.
Мищенко Екатерина Константиновнана — болхлочоа.
Семька Александра Алексеевнана — йоккхагӀйолча Ӏилман болхлочоа.
Шеленков Владимир Федоровича — слесара.

«Грознефть» объединене Октябрьски буруь тохара балхий управлене гӀолла:

Лапунов Михаил Александровича — электромонтера.
Малаев Абубакар Ахматовича — машиниста.
Ситвалов Семен Марковича — буруь деттачоа.
Хамутов Александр Федоровича — электромонтера.

«Промавтоматика» яхача Ерригсоюзни Ӏилма-тохкамен проектни институте гӀолла:

Фомичев Иван Гавриловича — слесара.

«Гроэтрубопроводстрой» треста № 1 йолча гӀишлон-монтажни управлене гӀолла:

Зинцев Александр Степановича — йоккхагӀйолча бухгалтера.
Хациев Махарбек Бибоговича — болхлочоа.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ЯРАВЕНЬКИН.

г. Грозный.
1979 шу. 27 июнь.

Доазол дехьара

Кхоана Монголе Халкъа Революце коталон Ди

МНР. Монгольски столице сихдаь хьалдеш латт чуЙе цӀеноаш. ХӀанз укхаза урагӀа ух кхеза вӀаштӀара дь адамаш, хьалдеш да кӀоагӀа, юийттазаа, дийттазаа вӀоштӀара даь чуӀа цӀеноаш. 1980 шера керда квартирашка чухоаргба хеташ эзараш уланбаторцаш.

СУРТА ТӀА: Улан-Баторе керда хьалдеш латта цӀеноаш.

МОНЦАМЭ-ТАСС сурт.

Монголе къонах.

В. СОБОЛЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

ДУНЕ — ЦХЬАН КӀИРАГӀА

США: ДОАГОРА КРИЗИСА КӀОАРГАЛЕНАШКА

Хетаргахьа, ВӀашагӀкхийттача Штатий доагора - энергетически кхоачамий хьал хӀанз санна хала цӀаккха а хиннадац. Мехка чухь из хаддаьза дагалоаттадайташ и бензоколонкашта юкъера километраш йӀаьха очередаш, хӀаьта мехкал арахьа — мехкадьатта лоаттадара гонахьа Атлантика дехьарча а сехьарча а йистошка пахх кораагӀбаьина лоаттабу къовсам. КӀайча цӀагӀа цу деша хьакъехьа дукха экстренни совещанеш ю.

Мишта пийсденна хӀама да дукха энергоресурсаш йола мехка цу тайпаи «бензинови моцал» оттар? Из да дукхача шерашка американски монополеша шоашта ховише а мехкадьатта доаллача шоай моттигашкара балхаш юхадийтталга. хӀана аьлча дегӀадоагӀача мехкашкарча мехкадьатта доаллача районашта эксплуатаци а еш Ӏалаьмате дукха шоашта пайдаш деш уж хиннадаь. Из да цу районашкара мехкадьатта царна иттаза а кхы дукхагӀа а США-рчул дарегӀа хилар. Из бахьан долаш ВӀашагӀкхийтта Штаташ «Ӏелай» дарегӀача мехкадьатта импорт лелае. Тахан доагора импорто эшачох ахнега кхоачаш Ӏалашъю американски экономика.

Цул совгӀа, арахьара лоаттадеча доагорах США чӀоагӀагӀа тийша хиларах пайда а эцаш шийна ховише а мехкадьатта капитало юхадетт чурча американски рынке доагор лоаттаделга, «бензинови моцал» оттае а, маьхаш тӀиндетташи спекулятивни махинацеш еш шоашта Ӏалаьмате доккхий пайдаш де а. Алхха укх шера хьалхарча кварталe американски «Техакос» шиий цӀена пайда 81 процент лакхбаьб. цу юкъо 307 миллион долларга а кхоачабеш. Кхыча американски компане «Галф Ойла» пайдаш цу юкъа 81 процент лакхденнад.

Ер шу долалуш вӀашагӀкхийттача Штаташа дув а буэш малхбузерча партнерашта доаш деннадар доагор 5 процент кӀезигагӀа доагадерда аьнна. Бакъда шоай дош кхоачанде ваща металац. Дукха хӀамеш дувцаш йола цар энергетически проекташ, же дарра аьлча, конгресса кӀоаргаленашка яхкийсай. ХӀаьта доагора пачхьалкхен оагӀонгахьара гарнопализацо яра деш долча гӀулакхех хьахулаш дар гетгара кӀезига да. «Энергетически проблемаш къоастаярна шиий ханнахьа эффективни де доагӀар тхона де ца хагап тахан тхона мерегӀдоал» — иштта аьнна дукха ха йоалаш президента Дж. Картера.

Ший энергобоахами йоаца порядок а ювцаш, Вашингтон хьалха а санна кхыкхех бола белх мехкадьатта экспортераш долча мехкий организаце (ОПЕК) членашта дӀатӀабилла гӀерт. Дуккьал царна кхерам тӀатувсиш а леладу гӀулакхаш цхьайолча хана. Цунна тешал ду, масала, нагахьа санна Гаргарча Малхбоалени Персидски залива районах американски стратегаша лерхӀачох «чрезвычайни хьал» отте пайда эца лаьрхӀа йола «карабельни корпусе хьаяра хьакъехьарча Пентагона планаша. Хоаш ма хиллара, цу экспедиционни корпуса чувоагӀаш хургва 110 эзар саг.

Бакъда цхьанна кхерамаш кхоачаргбац дегӀадоагӀача мехкаша шоашта хеттача тайпара шоай Ӏалама кхоачамех пайда эцара тӀехьа лоаттабу къовсам соцабе. Американски «Нью - Йорк таймс» яаду, промышленни мехкаша юххера а кхетаде деза бехк боаараш кӀал оттабе гӀерташ леладер цхьанкха пайда боацаш хӀама хилари, хӀаьта шоай доагора проблемаш къоастаяра эффективни мероприятеш кийчъе йолайича цар бакъахьа хилари. Цунна раьза ца хила хала ма дий.

МАРИОНЕТКЕИ ЦУН ДАЯН

ХӀанзалца къайлагӀа леладаьр хьагуча а даькхта Родезера Музорева марионеточни режим гуччахьа хьаьгойтара тӀалерзадь гӀулакхаш практически чакхдаха йоласнай Малхбузе. Зимбабве яха африкански халкъ дехкача цу сага «правительство» Солсбере Ӏоховаьй хьалхагӀа санна мехки довл деши массаза а пига баьха нах боацабаро чотах бӀаьхий хулаши бола кӀай поселенцаши малхбузехьарча монополешш къайла лоаттабеча порядок хьисапе Родезера бокъонца дола Ӏаьдал, бакъдеш дувц «Стар» яхачи къулбехьен - африкански газето Зимбабве халкъа духьала террори репрессеши йолаьча карательни низай командующе инарала Уоллсе бе доала.

Бухсоцаш лерхӀар халкъа духьалара Музорева режим бакъъяь тӀаэцилга долаш йола кампании вӀашн барта а яха дӀайолаьй укх кӀирагӀа Лондоно Вашингтоно. Масала, Англе премьер - министра М. Тэтчера бакъдир, хоаш ма дарра, ООН решенегӀа оттаь хинна Родезена духьалара экономически санкцеш юхаяха консерватораш дага хилар. Цо хьахайтар, санкцеш юхаяхара тӀеххьа Музорева «правительство» бокъонна бакъъяь тӀаэцаргйолаш хилар. Англе кхыча мехкашцарча гӀулакхий министра лорда Каррингтона хьакхайкадаьд, цул тӀехьагӀа родезийски режим «дунен халкъашта юкъе шерагӀа бакъъяь тӀаэцаргйола гӀулакх вӀаштӀехьаккха Лондон гӀертаргйолга Дунен общественность духьала яьнна йоллашехьа а. вӀаштӀехьбоаккхаш латтача барта юххедиса гӀулакхаш чакхдахара Солсбере вахав доккхача гӀулакха тӀара английски эмиссар, хьалха США хинна Великобритане посол лорд Харлек.

Цунца къайлагӀа переговораш яь яьшачул тӀехьагӀа «премьер - министр» Музорева цу сахьате США гӀоргва. хӀаьта, американски кепайоэно деча хоамашка хьежача, цига «пачхаьалкхена эггара керте латтачо» тӀаэцаргволаш ва из. Расистски ЮАР-ага гӀолла Солсберена довл дерана хеддаиза хургболаш бувзам оттабаьб Вашингтоно. ХӀаьта хӀанз хилаиза ягӀйоаца США инструкцеши гӀои шийгга хьаэца дезаш ва марионетка Музорева. Цул совгӀа, из визит кхайкаеш йола американски пропаганда халкъ дехкача африкански кислингий кликка бакъахьара я аьнна хетийта гӀертаргья Вашингтон. Лондон а санна, Музорева «правительство» бакъъяь тӀаэца кийча я, цхьабакъда кӀезиг-дукха кхы тайпа я цо херна тактика. Пачхаьалкхен секретара С. Вэнса яьча заявленех хьагуш ма дарра, сихъенна из тӀаэцарца «африкански пачхаьалкхенашта юкъе а хӀаьта иштта дунен дуккхача мехкашка а шиий позицеши влияние» йохар кхер США. Цудухьа Музорева режим бакъъяь тӀаэцара инициатива Англена луш я, хӀаьта Вашингтоно дергда из хьалхагӀа ниийсденача гӀулакхах «бехкаало» а яь.

Укх кӀирагӀа хиннача Зимбабве патриотически фронта — мехкарча африканцашха болча наькъа алхха цаӀ а бокъонце а йолча викала — куззалдеча органий заседанешка хьадда хьакхайкадаьд: Родезе Ӏазапа системаш къайла лоаттаеча кепе дазм тӀалоаттайра лелаю интригаш соцае еза империалисташа. Деза а доагӀаш дӀадоташ дола из гӀулакх кхоачашде цар ца тигар бахьан долаш гераз бе а делла къовсам лоаттабе гӀайттаб беррига бокъонца бола патриоташ. ХӀаьта цар из коталонга кхачталца дӀа а хьоргба.

ФРГ: ШТРАУС КАНЦЛЕРАЛЛА КАНДИДАТ

Укх кӀирагӀа ФРГ историе чухь цӀаккха а ца хиннача тайпара вӀалла шеи а боацаш решени тӀаийцар шин партех — христианско-демократически союзахи христианско - социальни союзахи латтача Малхбузен Германе аьттехьарча оппозиционни блоко: 1980 ш. парламентски хоржамашна канцлералла харжа кандидаталла оттаваьв цо ХСС председатель, вовзаш вола малхбузенгерманский реакце лидер Франц-Йозеф Штраус.

ХьалхагӀа цӀаккха а ХДС/ХСС блокагара канцлералла харжийта кандидат хила гӀийртавац ХСС лидер. Парламентски хоржамаш санна йолча лоархӀамеча чурча политически событешка массаза а ХДС-а керте латтача деятелаша кхийлеш яь. ГӀулакх миштад аьлча, цхьан малхбузенгермански лаьттан — Баваре доазонел чухьа мара йоаца ХСС парти дуника ха хьалхагӀа рена христиански демократий баварски филиал лоархӀаш хиннай. Оппозиционни дуэта 244 моттигах латтача парламента хӀанзарча составе баварцашта доагӀача дакъа ах бӀаь депутатски мандат мара кхачац. ХӀаьта хӀанз франццерча кӀезигагӀа барий викал ерригача блока официальни викал а хинна дӀаэттав.

Иштта чакхбаьинаб аьттехьарча блока чухьа долла хӀама — камаьрша обещанеш эггара гуччахьа кхерамаш тӀатувсарген къайлагӀа барт вӀашагӀбехкаргея кхачталца дараш — оарцагӀа а даьнхха дукхача бетташка тӀатеӀӀа лоаттабаь къовсам. Белггала аьлча, кӀезигача лоархӀаме хиннадац, хьагучох, нагахьа санна шие канцлералла харжа кандидаталла оттаве ца туге, сай къаьстта парти вӀашагӀъйолларгья аз аьнна Штрауса кхерам тӀатассар а. ФРГ вӀашагӀъеллача юххье денз хьайоагӀаш йолча аьттехьарча партей барт вгӀаро ма дарра аьлча, социал - демократашта духьаларча къовсаме толам баккхара долча дерригача аьттонех боахаргбар христиански демократаш.

ХДС/ХСС парламентски фракце яьча решене чӀоагӀа сатем боабаьб ФРГ общественноста шеррача гӀозарий.

«Штраус хьаоттаваро цхьан бийсанна хийцар ХДС-а юхь», — яздуй «Вестфелише рундшау». «ХДС-ерча бовраметрча низашта цӀенхаштта кӀама техай» — яз бакъду «Франкфуртер рундшау». ГӀулакх миштад аьлча, — из а цхьаннена а къайле йолаш дац — Штраус — ФРГ тӀема-промышленни комплекса хьаштий гуччахьара викал ва. Из юкъе ва тайп-тайпарча малхбузенгермански концернай, цу даькъе эггара йоккхагӀйолча фирмай — герзаш хьадерий наблюдательни советашта. Цунца дувзаденна демократически общественносто белгалдоаккх йоккхача капитала доаьерча гӀозарана Штрауса кандидатура хьоттаеча шоай дакъа лаьца хилар.

С. СТОКЛИЦКИЙ, В. КУЗНЕЦОВ, К. САВВИН. (ТАСС).

НАХА БАРКАЛ ОАЛ ЦУННА

Назрановски поликлиника лора кабинете чуваьлар цхьа воккха саг. Моаршал а хаьтта, медсестрага аьлар цо:

— Абадиева иц укхаза?

— Цхьан гІулакхах йоалл. хІанз мукъа иц. кІеззига сабарде.

Цу хана кабинета чу1 хьа а еллаенна, наІарсанагІа тІа хьаьттар кІай халат а дувхаш тхьаь итт соагІа шу даьнна хургйола кхалсаг. Из бІаргаяйна хьачувенар, вела а къежа, доаржадаь шин кулг а долаш, цушка дІатІаволавелар.

— Баркал хилда хьона, йіІиг. Іа юха а деттадала доладалийтача дег тІара барнал хилда хьона. ХІана аравоалаш ва со больницера.

— Фу дувц Іа, воккха саг, иштта ма бий тха болх, тха декхар. ТІаккха, хьайна мишта хет хьона, кхы сатем боабеш хІама дий дегІаца.

— Геттара дика хет! Сахьата механизмо санна бу хІанз са дего болх, — дег тІа кулг диллар воккхо. — Аз йоаккхача хана хьо йицлургьяц сона, со волча хьоа-шалгІа иза ма Іелаьь...

— Баркал, я хьонаргьа со. ХІаьта Іа виц ца в лу, маьженаш дукхагІа хьеелаьь, гІаш леладаьь.

Уцахо хиннар дІавахачул тІехьагІа, шин кабинете юха чу а яьнна, Аьхьмада Соня кІаьдъелча сапна Іохайра гІанда тІа. ХІанзаа, цхьа минут хьалхагІа, шийна дег тІара баркал а аьнна дІаваха саг шийна эгара хьалха вайна ха дагеєхар цунна.

...Іуйрийна ше балха хьеча коридоре гІанда тІа вагІаш бІаргаваьйра цунна ха яха вола саг. Шин кабинете дІачуяьлар Соня.

— Хала цамогаш ва мотт сона цу коридоре гІанда тІа вагІа воккха саг, — аьлар медицински сестрас.

— Хьачувоалавал из, — аьлар Абадиевас.

Унахочоа гонахьа хьайзар из. Массаза а саннa хьалаьцар цо низткъа мара беттабалар холуш боеца тха, цхьа юкъ яьннача гІолла лоацца аьлар:

— Сихха электрокардиограмма яккхийта укхан.

Шийна хийттачоа гІалат яьнна хиннацар из — диагнозо хьахьекхар вокхача сага инфаркт миокарда хиннилга. Цул соагІа, кхы а массеха лаьвар дар цунна хьайна.

Унахочун вахар бахьан долаш 62 дийнахьа къоасам лоаттабир Абадиева Аьхьмада Соняс. Саг лечара воьлкар. Цудухьа хІанз иштта баркал йоахар цо. Каст-каста хоаьр цунна из, хІаьта цунна кхы цул дезагІа хеташ соагІат а дацар.

ХІана шин клиентага Борзоев Габиса Иоакъапага каста хьожаш я Абадиева Соня. ЦІагІа ца хилча из болх беш волча Назрановски автотранспортни предприятие йода. ХІана аьлча, из ва тІема ветеран. ХІана дика тоа в вешна шин болх беш а ва.

1977 шера ноабрь-декабрь бетташка Къилбаседа-ХІирий медицински институте говзал лакхъеш даьхача деношка дукха хІама Іомадир лоро. Цига иштта хьийхача профессорца Погосян Акоп Михайловичаца «ер вІалагІ1-кхийттача цо Абадиевага аьлар:

— Деннаш Іа яккха езача юкъа се волча, сай кафедре дІачуюгаргъя аз хьо. Укх шин бетта аз айса хьехаргда хьона. Раьза яий хьо?

Аьхьмада Соня раьза хилар соагІа, гІадъяха а яр цу гІулакха.

Шин бетта ладийгІар цо шийн хьехархочунга. Цу шин бетта Іалаьмате дукха пайдане хІамаш делар. Диагноз оттаяре, лазараш ца хилийтара даьккъера эпареш кІоаргйир. ХІаьта Назране юхаххьачачул тІехьагІа цо практикс чаххйоах уж энапеш.

Цкъаза шераш сое сиха дІаух аьнна хеталора Абадиева Сонийна. Уйла йича хеталу. Къилбаседа-ХІирий медицински институт йисте а яьккха Назранерча поликлиникe Іохьожаяь селхан мара укхаза Іохкаьчаш аьнна. хІаьта хІанзле а дІадахад 10 шу. Уж деррига шераш тІогІертта дийшая кхаьийгаш шераш да. Ше Іомалуш книжкаш тІа хьожаш дьха бийсаш, унахоІено юхаметтаоттаьь дІабахийта упахой. Цхьабакъде из а хстар кІезига. Дика хІама дукхагІа де кхувргдар - хьо1 аьнна хетар цунна.

1960 шера денз болх беш я из Назранерча поликлинике терапевт йолаш. Цуя соагІа, специалисташ ца тоьаш хиларах из я 14 улицагІа бахача нахага хьожаш. Цкъала йІаьха бийсаш дІакхаьха еаш хул цуя унахочунга хьожаш.

Дика йовз сона бийсана лелар хьайча шин ха ца къоесаш из унахошта оарцагІа ниа моттигаш. Дийнахьа ше болх баь пьиначул тІехьагІа ха хул цун пенсионеркага Шкляруп Ариадна Федоровнага. тІема ветеранага пенсионерага Солтукиев СаІадала Мухьмадага, пенсионеркага Бекмурзиева Іаьлий Сахарага, Цороева Тамарига, иштта кхыбарашка а хьажа.

Цун эгара дезагІа дола соагІат да ше унахцІено юха синача наха шийна оала баркал. Иштта наха баркал оалаш болх беш хьайоагІа Назрановски поликлиникера терапевт Абадиева Аьхьмада Соня.

С. АЛИХАНОВ.

Дикаца хьоахеш я Грознерча № 3 йолча горбольницерча поликлинике медсестра Н. К. Андрейченко. Ткъаьпхиъ шу гаргга ха я цо медицине болх бу. Цу йІаьххача хана геттара дукхача нахега ихьачай цуя йоакхо. Массехшу да Нина Кузьминичнай сурт района Сийлен улга тІа хьаьтеха доала.

СУРТА ТІА: поликлиника коа дІадегІача энзашка хьожаш йоалл медсестра Н. К. Андрейченко.

Цхьа шу гаргга ха мара иц республикански халкъа творчества ЦІагІа «Коикарте» яха самодеятельни художникейи халкъа промыслайи клуб вІашагІъедла. Дале а, цу лоаццача юкъа а шийна терком тІаоза карагІдьаьнад клуба. Укхаза кІаьзле а йоаьлагІа выставка вІашттІехьаьяккха ветаьд. ТІеххьарча выставке гулдаьрам вай республике къахьегача Болгарерча гІишлошхоех болча самодеятельни художникий балхаш да.

СУРТАШ ТІА: выставочни зале; «Рачениша — болгарски халкъа хахтар» яха Рачев Климента сурт.

В. МЕГРАБОВА сурт.

ФУТБОЛ

«ТЕРЕК» ИЙШАЯЛЕ А

Массаза а сакъердаме, шоашта терком тІаувзаш чакхдувл «Терекаи» Орджоникидзерча «Спартакаи» юкъера ловзараш. Цу хьокъехьа шарна юкъе хьалхагІа хинначарел дукха оргаш дацар чемпионата хьалхарча вх-даькъан тІеххьарча туре дІадахача вІаьраска дийнахьа Орджоникидзе хиннa вІашагІкхетар а.

Делкъел тІехьагІа денз цІаккха а ца соцаш Іодийлхача догІо а юхатоханзар футбол езараш. Геттара дукха бар царна юкъе Грознера а республика районашкара а баькхараш.

Ховш ма хилара, из ловзар вай командана аьттув болаш хилазар — «Терек» ийшар счет 0:2 а йолаш. Лоацца аьлча, команда эшара бахьанаш массехк да. Цкъа-дале, хьалхе а денз кхетаде хала дацар вІаштта шоаза ерахьа ловзаш ийшачул тІехьагІа фусамдей цІагІо шоай гІулакхаш цІенхаштта тоаде хьожаргболга. Цар геттара хьийаре ловзар дІадоладаларга ийчо яьяьцар грозненцаша. ХІана аьлча хьалхара шин минут ялалехьа а вай защитникаша торо елар «Спартака» форвардашта хьалхара гол чутоха. Из карагІдаьннар вар «Терека» мугІарашка массехк шера толамца лайла хилараx вайна дика новаш вола хІанз спартаковец вола А. Чихладзе.

Цул тІехьагІа а ловзара совле фусамдаьшна йисар. Вай хьоахаваьча Чихладзес санна, «Терека» наІараштa каст-каста кхерам тІатувсар фусамдаьшта юкъе къаьстта кадай хиннарa Маначинскe, Загроева, Борзенкос. Счет йоаккхагІа ца хилараx грозненцаша баркал алa деза геттара дика лайлача шоай вратара А. Балахнина.

«Терек» эшара шоллагІа бахьан хет ловзар шоашта аьттув боацаш дІадоладенначул тІехьагІа вай футболистош дисциплина телхаш болабалар. Хьалхара тайм чаккхьлале хьалха судалочунца ялараш ярах ловзара юкъера ваьккхар В. Колидно. Цул тІехьагІа шоаш итт мара ца висача дикага хабра догдоахилга йисанзар «Терека» футболистий. Дале а, духхьал спортнии хьинарагІа фусамдаьшта из ца лушта хьаккхьчар уж 82-гІа минут ялалца. Искусственни офсайд е бенна вай защитникаш гІалат бовларах Балахнина юхьдухьала ийсвелар кхо спартаковец. В. Маначинскева хала хиланзар шоллагІа бурган чутоха.

Ала хІама дац, футбол езаранта массаза а хала хет шоай команда эшар. Дале а, хала да «Терекаx» бехк баккха. ХІана аьлча къовсамах удаш, шоашта оатто лехаш чакхдакхланзар цар из вІашагІкхетар.

С. ПАРЧИЕВ.

Цу дийнахьа хиннa кхыдола вІашагІкхетарaш иштта чакхдаьннад: «Звезда» — «Уралмаш» — «3:1, «Трактор» — «Кузбасс» — 4:1, «Таврия» — «Металлург» — 1:1, «Спартак» (Нальчик) — «Кубань» — 0:0, «Памир» — «Алга» — 4:0, «Колхозчи» — «Торпедо» — 1:1, СКА — «Нистру» — 3:0, «Шинник» — «Динамо» 0:3, «Факел» — «Жальгирис» — 3:0.

ХЬАЛХАРЧА ЛИГЕРЧА КОМАНДАЙ СССР ФУТБОЛАХ ЙОЛЧА ЧЕМПИОНАТА ТУРНИРНИ ТАБЛИЦА

(10-ча июлега дилаьча)

«Шинник»	23	14	7	2	29—9	35
«Карпаты»	20	13	4	3	39—17	30
«Факел»	22	12	5	5	37—22	29
«Памир»	22	12	3	7	30—23	27
«Уралмаш»	22	11	4	7	30—22	26
«Кубань»	22	9	8	5	26—21	26
«Днепр»	22	9	6	7	30—20	24
«Торпедо»	22	8	8	7	21—21	24
«Металлист»	23	9	5	9	19—26	23
СКА (Од.)	23	8	7	8	25—25	23
«Жальгирис»	23	7	9	7	23—25	23
«Нистру»	23	6	11	6	19—23	23
«Спартак» (Орд.)	23	10	2	11	30—26	22
«Кузбасс»	23	10	2	11	24—27	22
«Терек»	23	7	7	9	26—31	21
«Звезда»	23	7	7	9	22—21	21
«Таврия»	23	7	7	9	21—25	21
«Спартак» (И.-Ф.)	22	7	6	9	17—26	20
«Спартак» (На.)	23	6	7	10	21—23	19
«Металлург»	23	6	6	11	24—33	18
«Алга»	23	6	5	12	19—37	17
«Трактор»	24	5	7	12	13—24	17
«Колхозчи»	23	6	5	10	19—32	17
«Динамо»	22	5	4	13	24—30	14

ФЕ ХИЛА

Цхьоалагіча июлера денз 20 июле кхаччалца чакхйоаких «Сухал» яха Еррисоюзни рейд. Из мероприяти чакхйоаккхача юкъагІа водителаш декхарийла ба вай наькъашка транспортни средства технически характеристикага хьежна оттаьь сухала режим йиза кхоачаьте.

Цхьабакъда, кхьеттел «Сухал» яха рейд чакхйоакхача юкъагІа а дукха водителаш шоаех бІубенна ба, хІама дергдацар цуш-м, массаза а лел со-м иштта сиха, хІаьта а хилш хІама а дац яхаш. Цхьабакъда, из хІама цкъазза мара хулаш дац.

Мотоциклаца Ростов-Баку трассе гІолла воагІаш М. Н. Мухамедгвашева сухал сох тІехьаьккхарах дукхьала машинин укхча оагІорахьа а ийккха грузовой автомашина тІатехай мотоцикл. хІаьта ваьхагІа лелара правилаш толхаяь вола водитель массехкхьа човнаш а хиина, больнице ваьхав.

Сухал иштта тІехьаьккхай «Ява» яха мотоцикл лехкаш ваьгІача Дагаев Салмана а. Шийна лала гІолла йоагІача автомашина тІатехай цо мотоцикл.

5 шу даьннача кІаьнка «Жигули» тІатехай «Урус-Мартанерча Весельгириев Султана — МВО РСУ участка начальника. Наькъа йиста шийна бер бІаргадайча, машин ваьгІъяьяц, юхасоцаьяи цо из наькъал дехьа даьлалца. цудухьа цунах доккха зулам даьлпад — авари хиннача метте човнаш яь кІаьнк цигга сецла.

НаькъагІа лелара правилаш 14 шерага кхаччалша мара ха ялапза доьл берош республика наькъашка гІолла хехкалуга магийтад. Серноводски станицерча юкъерча школа 5-ча классера дешархо Умаев Тимур велосипед хахка хоаш хиннавац. наькъагІа лелара правилаш а йІзаьц цунна. цудухьа наькъа аьрда оагІорахьа. дукхьала машинаш лелачахьа ваьлав из. Иштта хехка волаш цІаьхха аьрда оагІорахьа хьахьоаьнаь цо руль. тІаккха цигтача дукхьала йоагІача грузовой автомашина чархашта кІал вахав. Хала човнаш яь а волаш больнице вихьав кІаьнк.

Ловзаш наькъашка гІолла лелара правилаш толхаяь ГАЗ-53 яхача грузовой автомашина водитела Абдулмуслимоя Суламбика. Сунженски дукъ тІа иача урхалегІа тІаводаш машин, новкъа кийсъе ца а могаш. тІакІалтІа кхессай цо.

ДІадахача кІиргІа 45 авари яь1 республика наькъашка, 1 саг ве а вувш, 17 сага човнаш а еш.

НГІАССР МВД ГАИ.

Историе гучайоах ший къайле

«Монголе археологи этнографии» — иштта цІи йолаш да дукха ха йоаццаш «Наука» яхача издательства Сибирски отделене арадаьккха керда сборник. Советски монгольски авторий коллективо кийчдаьча цу тІа я советско-монгольски комплексни историко-культурни экспедицеша дукхача шерашка даьта тохкамий итогех долча балхий сери.

Сборника хьалхарча дешта тІа экспедиций кулгалхоех цхьанис, Центральни Азе халкъай историе даьккърча цІи хезача специалиста академика А. П. Окладникова яздду, цу шеррача регионa халкъий древни историе къайленаш ІалмаxошІа лехнилгеи йоаш хилтеи, боккъалдар аьлча, интернационални гІулакх а хиниа дІаэттад. тІеххьарча иттаи шерашка яхаш. Советски монгольски коалегашца цхьана МНР территоре тІа а хІаьта иштта советски СибарегІени Тувински АССР-си цунах йоахкача районашка а болх беш хиннаб Венгре, Чехословаке, Польша, ГДР, КНДР историкаш, археологаш, этнографаш.

Боккха терком тІабахийтаб сборника тІа СССР-ея Монголеи Іалмахой тІеххьарча археологически лехамашта. Чандмань лоама юкеи Улангома гонахьея дукха нах дІабехка хиниа моттигаш оахкаш. Іалмахошта коралый къаьнара шоай тайпара хІамаш. Цо йиш хилийтар Іалмахошна керда йола юххьанцарча аьшка заман Чандманьски культура бегаьнкха. цу ханара дукха сведенеши фактически данеши Іалмаш оборота юкъейсалес.

КІезига хІамаш дац Монголеи Забайкальи древни историе къаьара. Из кхоач кІоаргга йоахка нах баьха моттиг йитача кхерий бІаьшенга а сирача кхерий Іоакъай аийса биъ сабаргаш — Іоакъий кашаш юхедиача бронза заман культурага а. Советски Іалмахоша М. Константиновеи В. Немеровеи сборника юкъедихьад Чикой яхача додача хин (Забайкальи къулбехье) йистошкара археологически памятникаш доаш гучадаьннараш. ГІаьххача ханарча археологически лехамий ларда тІа статьи автораша язду кхерани бронзаи замай цхьатарра йола древни нах дІабийхка моттигаш. хІаьта иштта Чикой атагІа тюрско-монголий мотт лебеш хиниа нах лайннача ханара гунски эпохах дола корадаьраш.

Сборник, шеко йоацаш, ловрхІане да специалисташта санна, иштта азиатски халкъий историе проблемашца безам болча кииижка дешаргдарий шеррача мутІарашта а.

Олег КРЮЧКОВ. (АПН).

Оаха яздаьчун *лерагІа*

Укх шера 16 июне арадаьннача «Сердало» газета тІа кепа а теха араьлар «Наха вас ю гІулакхаш» яха корта а болаш йола критически корреспонденци. Цу тІа дувцар Грознерча Керда Алды яхача поселке сихха телефон тоха езаш хилча кхьметтел цхьаккха телефон-автомат а яц яхаш. Цу гІулакхах лаьца дукха ха йоаццаш тхьаьх саго кулг а яздаь редакцега дийта кхьхат дІадахьийтар оаха Нохч-ГІалгІай бувзама производственно-технически объединене начальникага А. Э. Хаитага. Цо жоп делар хІанз Керда Алды яхача поселке телефон-автомат оттае торо яц, хІанз аьлча СССР бувзама Министерства линейни сооружениш йоацаш я яьнна. 1981—1982 шерашка Черноречье поселке хьалъе дерхІа подстанци хьаьхьаь яьлча, поселке телефонаш хургья, яхаш яздора цо.

Кердача Алде цхьаккха тайпа телефон-автомату оттае йиш йоацаш гІувакх дий хьежар редакце бохклой. Денпад алийта цо редакцега а поселке бахача наха а жоп денилга а нов. Хаита еннар отписка йолга а гучадаьлар.

Керда Алды яхача поселкерча № 35 йолча бувзама отделенена юхе телефон-автомат оттае йиш йолга газето тахка а теха из дІахайтача, А. Э. Хаита тхога хоам бу Кердача Алде бахача наха телефонии бувзам хилийтара Грознески телефонии станцена (ГТС) тІаднилад укх шера кхоалагІча квартале цу поселкерча № 35 йолча бувзама отделенена ераххьа телефон-автомат оттаелга. ХІаьта поселке бахача наха телефонаш чуйоахкаргья Черноречье поселке 1981—82 шерашка координатни подстанци хьалйича.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

10 ИЮЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Іуйранара гимнастика.
9.05 — М. Салтыков-Щедрин. «Господа Головлевы» яхача фильм-спектакла премьера. Чаккхьача — кердадараш.
10.30 — Кердадараш.
14.00 — Документальни фильм.
15.00 — «Салонн». Дукхасерийни художественни фильм (Австрали) кхоалагІен йоьалагІен сери.
16.30 — Печчахькахтеи Уральски эрсий халкъа хора концерт.
17.15 — «Ленински Горкашкара колхоз». Владимир Ильич Ленина цІерагІча колхозах йола очерк.
17.45 — «Поэзи». Н. Асеев. 90 шу дизарга.
18.45 — «Таьзк дуьен тІа».
19.00 — «Сеги закона».
19.30 — «Халкъа инструментий оазаш». Духовой инструменташ.
20.10 — «Сийлаь - боккхача Дай-мехка». Киноэпопеи. 10-гІа фильм. «ТІема тІеххьара денош».
21.00 — «Ха».
21.35 — Дуьнен халкъашта юкъерча бера шера. «БоккхагІчарна йола контрольни», БерІІагІа передача.
22.00 — «Таькк дуьен тІа».
22.35 — ДІадоаш УССР заслуженни артиста Б. Кострович (скрипка). Концерта передача.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Сакъердама старташ».
18.20 — «Нохч-ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, гІалгІай меттала).
18.40 — «Телеобъективо белхе бу».
18.55 — «Бийса даьккъала хийла шун, бераш!».
20.05 — «Дуьнен халкъашта юкъера обзорени» (гІалгІай меттала).
20.20 — Киножурнал.
20.30 — «Арен стане». Телеочерк.
20.45 — «Литературни беседаш». ДІаьхьор поэт А. Сурков.
21.40 — «Хирурга Мишкина денош». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. Хьалхара сери.

11 ИЮЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Іуйранара гимнастика.
9.30 — «Сийлаь - боккхача Дай-мехка» киноэпопеи. «ТІема тІеххьара ден» 10-гІа фильм. Чаккхьача — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
15.30 — Монголе халкъа революци вотталиннача Денга. «Бахьдар хиина дІаэтта легенда». Телевизионни документальни фильм.
15.30 — «Халкъа ашараш».
16.00 — «Салонн» Телевизионни дукхасерийни фильм. Австрали. ЙоалагІен шахкагІен серех.
16.30 — «Эрсий къамиьл».
17.00 — «Шоаш дола моттиг хьажоца, журналаш!».
17.30 — С. Людкевич. Т. Шевченко стихаш тІара яьккха «Задовит» яха кантата. Концерта передача.
18.00 — «Букь боаш га». Хьунах пайда эцара проблема. ШоллагІа передача. Дакъалоаш СССР хьуна а латках хІамаш ера а промышленноста министра М. В. Тимофеев.
18.30 — «ХІара сурта тІа — ялх».
18.45 — «Таьзк дуьен тІа».
19.00 — «Іалмаи вахар».
19.30 — «Арешк». Телевизионни художественни фильм. «Злата Прага» яхача телевизионни фильмай Деррендунен фестивале керттера приз яьккар.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Музыкальни вахар». Телевизионни журнал.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Художественни мастерски».
18.20 — «Нохч-ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала).
18.40 — «Телезьаьмарной письмоех де доаттІар даьд».
18.50 — Киножурнал.
19.00 — «Хьайбай продуктивность хаххьара резерваш». Ветеринарни Іилмай кандидата Б. Дикаева беседа (нохчий меттала).
19.15 — Футболах ловзара СССР чемпионат ЦСКА—СКА (Ростов-на-Дону). ЦСКА сталионера передача. Перерывах «Бийса даьккъала хийла шун, бераш!».
21.00 — Пачхьалкхени Белорусски халкъа хора концерт.
21.40 — «Хирурга Мишкина денош». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. ШоллагІа сери.

БАЛХА ГОВЗАЛ ЮМАЕ А ДІАХО ДЕША А АЬТТУВ БА УКХАЗА

№ 4 йолча юкъерча профессионально-технически училище 1979 — 1980 дешара шера дешархой деша дІачуэцилга

ДІАХОЙТ

укх специальностех:

8 класс чакхъьиккхараш:

1. Бурильщика гІончa.
2. Автомобила ремонт ю слесарь.
3. Электрогазосварщик.
4. Электромонтер.
5. Химически анализа лаборант.

Дешара ха—3 шу.

Училище чакхъьиккхараш дІалу юкъера образовани яьхарах дола диплом, 3—4 разрядагІа квалификаци а лу.

ТІехдика дешаш училище чакхъьиккхараш вузаш вузашиеи военни училищешнеи деша хьожабу.

10 класс чакхъьиккхараш:

1. Бурильщика гІончa.
2. ГІишлошхо-отделочник: штукатур, маляр, плиточник.

Дешара ха—1 шу.

Училище чакхъьиккачул тІехьагІа 3—4—5 разрядагІа квалификаци лу.

ТІехдика дешаш чакхбаьнараш льготни условех вузе деша хьожабу.

Деша воагІачо хьачудала деза документаш:

1. Дешархочун дай-нанойи заявлени.
2. Образованех дола тешал.
3. Вань ха тІайола тешал (16 шу даьннараш — паспорт).
4. Вахача моттигера справка.
5. Школера характеристика.
6. Автобиографи.
7. 3 х 4 размер йолаш ялх фотокарточка.

Медицински комиссегІа чакхйоал училища енначa направленех.

Медкомиссех чакхбаьнар экзаменаш йоацаш училище деша дІачуэц.

Училища адрес: г. Грозный, 364029, 12 участок СГПТУ-4. Автобусаш №№ 13, 24, 25, трамвай № 5, «12 участок» яхача уж соцача кхаччалца.

ГІИШЛОНХОЙ БАЛХА ГОВЗАЛ ЮМАЕ ЛОВЧАР ТЕРКАМГА!

№ 11 йолча Грозненски юкъерча городской профессионально-технически училище

ДІАХОЙТ

укх профессех кердача дешара шера дешархой деша дІачуэцаш хилар:

1. Маляр (гІишлош еча болх бе);
2. Штукатур-облицовщик-плиточник;
3. Каменщик-болатех аьшкабетонах конструкцешта монтаж ю монтажник;
4. Слесарь-сантехник, газосварщик;
5. Юрташка гІишлош хьалъю мастер.

Деша хІана 15 шу даьнна а кхы боккхагІа а бола, 8 — 10 классаш чакхъьиха бола нагий кхаьх мехкарий.

Деша багІара хана:

8 класс чакхъьиккхараш — 3 шу;

10 класс чакхъьиккхараш — 1 шу.

Училища кердача дешара комплекс болх беш а дешара-производствени оборудованеца дика Іалашъяь а я. Дешархой мах боацаш кхачаница, обмундированеца, общежитеца Іалашбу, хІаьта 10 класс чакхъьиккхараш стипендеца а. Деша багІача хана дешархошта производствени дешар Іомадеча хана баьча балхах 50 процент боарам болаш яхча тел.

Училище деша вагІаш яьккха ха къахьегама стажаца дІалоархІ. Юкъера профтехучилище чакх а яьккха экзаменаш дІасипараш юкъера образовани професси иларах дола диплом дІалу.

ТІехдика диплом а эцаш чакхбаьнна дешархой болх баь хилара стаж йоацаш вузе деша дІа а эц льготаш а лу царна.

Училище деша воагІачо хьачудала деза ер документаш:

1. Директора цІерагІа яздь заявлени;
2. Дешна хилара документ;
3. Вахача моттигера справка;
4. Вань ха тІайола тешал е паспорт;
5. фотокарточкаш (размер 4 х 6 йолаш);
6. Медицински справка.

Документаш дІачуийду 8 сахьат даьлча денз 17 сахьат даллалца.

Училища адрес: город Грозный, Старопромысловски район, Катаяма цІерагІа керда поселок, Шефски улица, 23. цига ва йиш я Центральни рынкера йоагІача №№ 4, 6, 26а, 11а йолча автобусашца Татикала яхача уж соцача кхаччалца, е № 11 йолча автобусаца 7-гІа линии яхача кхаччалца.

РАДИО

10 ИЮЛЬ

6.00 — «Юртара Іуйре» (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Ашараш (эрсий меттала).
8.25 — Хоамаш.
8.35 — Инструментальни музыка (гІалгІай меттала).
8.45 — Дуьнен халкъашта юкъера обзорени (нохчий меттала).
9.15 — «Тхоца язд» радиовыпуск (эрсий меттала).
9.30 — «Къона замахо» радиовыпуск (гІалгІай меттала).
16.00 — Передачай программех хаоттамах лаьцан (эрсий меттала).
16.01 — «Боскхийчарна берех лаьцан» (гІалгІай меттала).
16.15 — «Хьадьеча гІишлойн тІа». «Жилгражданстрой» трестера передача (гІалгІай меттала).
16.30 — «Шоана, юртбоахаме хьалхаваттараш!». Концерт (гІалгІай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

11 ИЮЛЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Ашараш (нохчий меттала).
8.25 — Хоамаш.
8.35 — «Атеистически кхетам баьара балха партийни йоаллo». Беседа (эрсий меттала).
8.50 — «Са республикe» яха илли концерт (нохчий меттала).
9.15 — «Коммунистам илли тIурпаьча». Корреспонденци (гІалгІай меттала).
9.30 — «Микрофонаца Грозне гІолла» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
16.00 — Передачай программех хаоттамах лаьцан (эрсий меттала).
16.01 — «Халкъа тІаьхьожалхой болх беш ба» (гІалгІай меттала).
16.20 — «Вахара хьесап — советски» (эрсий меттала).
16.40 — Ашараш.
16.45 — «Юртара вахар» (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

Хьоттамаш

Тахан республике гІоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш йоачаи а йоацаш, секунде 5 — 10 метр чІоагІа малхбоалера мух а хьекхаш, фегара температура 25 — 30 градус, Грозне 27 — 29 градус йІовхал а йолаш ха хила тарлу.

Кхоанеи ломмеи хувцалуш морхаш а йолаш кІеззига догІа а делхаш, нагахьа дя къувкъаш а долаш. бе-беча оагІонгахьара секунде 5 — 10 метр чІоагІа мух а хьекхаш, фегара температура бийсашна 11 — 16, деношна 20 — 25 градус йІовхал йолаш ха латта мег.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул. 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместитела — 9-24-03; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделаш: партийни вахара — 9-24-04; промышленностех транспортех — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректоре — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ерей, шоаттен деношка

СФ05190. «Грозненский рабочий» издательства, типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4131.